

Univerzita Pardubice

**Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomických věd**

Sociální zabezpečení ve státech Evropské unie

Bc. Jana Málková

**Diplomová práce
2014**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana Málková**
Osobní číslo: **E11615**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Sociální zabezpečení ve státech EU**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování:

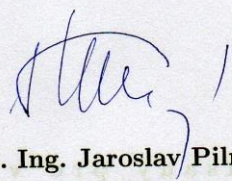
Cílem této práce je provést analýzu stavu sociálního zabezpečení v zemích Evropské unie v závislosti na jejich ekonomické vyspělosti a jiných faktorech a navrhnout optimální systém přijatelný pro většinu zemí Evropské unie.

Zásady:


- Úloha sociálního zabezpečení v životě vyspělé společnosti.
- Modely sociálního zabezpečení a jejich kritické zhodnocení.
- Pojetí sociálního zabezpečení v moderní ekonomické teorii.
- Systémy financování sociálního zabezpečení v zemích EU a jejich kritické zhodnocení.
- Současné trendy sociálního zabezpečení a jejich kritické zhodnocení.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

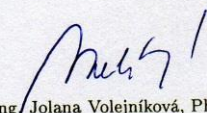
BAILEY, S., J. Public Sector Economics: Theory, Policy and Practice. 2. vyd. Palgrave Macmillan Limited, 2002, 450 s. ISBN: 9780333929537.
BARTÁK, M. Mezinárodní srovnávání zdravotnických systémů. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 336 s. ISBN: 978-80-7357-984-5.
KREBS, V. Sociální politika. 5., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 544 s. ISBN: 978-80-7357-585-4.
PEKOVÁ, J. Veřejné finance, úvod do problematiky. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 528 s. ISBN: 80-7357-049-1.
PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN: 978-80-7357-351-5.
REKTOŘÍK, J. Ekonomika veřejného sektoru. 2., přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, 258 s. ISBN: 80-210-2550-6.


Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: 1. října 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2014


doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.


doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2014

Bc. Jana Málková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce doc. Ing. Jaroslavu Pilnému, CSc. za jeho odbornou pomoc, cenné rady, poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce, a zejména čas, který mi věnoval. Dále bych ráda poděkovala své rodině za pasivní podporu při psaní práce.

ANOTACE

Diplomová práce je zaměřena na komparaci systému sociálního zabezpečení ve státech Evropské unie. Každý stát je jednotlivě popsán včetně některých ekonomických a demografických ukazatelů. Součástí práce je i analýza závislosti výdajů na sociální ochranu na velikosti hrubého domácího produktu na obyvatele v paritě kupní síly a na procentní míře nezaměstnanosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sociální zabezpečení, výdaje na sociální ochranu, ekonomická vyspělost, důchodové pojištění.

TITLE

Social security in the states of the EU

ANNOTATION

The thesis is focused on the comparison of the social security system in the countries of the European Union. Each state is described individually, some economic and demographic indicators are included. The thesis also contains analysis of the dependence of social protection expenditures on the size of the gross domestic product per capita in purchasing power parity and the percentage rate of unemployment.

KEYWORDS

Social security, expenditure on social protection, economic maturity, pension insurance.

OBSAH

ÚVOD	12
1 ÚLOHA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ŽIVOTĚ VYSPĚLÉ SPOLEČNOSTI.....	13
1.1 SOCIÁLNÍ POLITIKA.....	14
1.2 FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	14
1.3 SYSTÉMY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ.....	15
1.3.1 Sociální pojištění.....	16
1.3.2 Systém státní sociální podpory.....	17
1.3.3 Systém sociální pomoci	17
1.4 FAKTORY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ.....	18
1.5 ORGANIZACE A PROVÁDĚNÍ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ.....	18
1.6 RIZIKO	19
2 POJETÍ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V MODERNÍ EKONOMICKÉ TEORII	20
3 MODEL Y SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ.....	22
3.1 MODEL Y EVROPSKÉ SOCIÁLNÍ POLITIKY	22
3.2 SOUČASNÉ MODEL Y SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	24
4 SYSTÉMY FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE.....	25
4.1 MEZINÁRODNÍ PŘEDPISY V OBLASTI SOCIÁLNÍ POLITIKY	25
4.2 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ OBČANŮ STÁTŮ EU.....	26
4.2.1 Belgie	26
4.2.2 Bulharsko	28
4.2.3 Česká republika.....	29
4.2.4 Chorvatsko	30
4.2.5 Dánsko	31
4.2.6 Estonsko	32
4.2.7 Finsko.....	33
4.2.8 Francie	34
4.2.9 Irsko	35
4.2.10 Itálie	36
4.2.11 Kypr.....	37
4.2.12 Litva	38
4.2.13 Lotyšsko.....	39
4.2.14 Lucembursko	40
4.2.15 Maďarsko	41
4.2.16 Malta	42
4.2.17 Německo	43
4.2.18 Nizozemsko.....	44
4.2.19 Polsko.....	45

4.2.20	<i>Portugalsko</i>	46
4.2.21	<i>Rakousko</i>	47
4.2.22	<i>Řecko</i>	48
4.2.23	<i>Rumunsko</i>	49
4.2.24	<i>Slovensko</i>	50
4.2.25	<i>Slovinsko</i>	51
4.2.26	<i>Španělsko</i>	52
4.2.27	<i>Spojené království</i>	53
4.2.28	<i>Švédsko</i>	54
4.3	KOMPARACE STÁTŮ EU	55
4.4	STATISTICKÁ ANALÝZA ZÁVISLOSTI VÝDAJŮ NA SOCIÁLNÍ OCHRANU	60
4.4.1	<i>Závislost výdajů na sociální ochranu na obyvatele v PPS na vyprodukovaném HDP na obyvatele v PPS</i>	61
4.4.2	<i>Závislost výdajů na sociální ochranu na obyvatele v PPS na procentní míře nezaměstnanosti</i> ..	64
5	TRENDY POSKYTOVÁNÍ DÁVEK SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ZEMÍCH EU	66
	ZÁVĚR	68
	INFORMAČNÍ ZDROJE	70
	SEZNAM PŘÍLOH	76

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Vývoj sociální kvóty v ČR v letech 2001 - 2012	13
Tabulka č. 2: Přehled výdajů na SZ v ČR v letech 2008 - 2012	15
Tabulka č. 3: Pojistné na SZ v ČR rok 2013 - 2014 (1. 1.) v procentech (%).....	15
Tabulka č. 4: Přehled druhu a počtu vyplácených dávek z důchodového pojištění v ČR.....	16
Tabulka č. 6: Měsíční částky životního minima v ČR v letech 2011 – 2013 v Kč	17
Tabulka č. 7: Faktory SZ v Belgii	27
Tabulka č. 8: Faktory SZ v Bulharsku.....	28
Tabulka č. 9: Faktory SZ v České republice	29
Tabulka č. 10: Faktory SZ v Chorvatsku.....	30
Tabulka č. 11: Faktory SZ v Dánsku.....	31
Tabulka č. 12: Faktory SZ v Estonsku	32
Tabulka č. 13: Faktory SZ ve Finsku	33
Tabulka č. 14: Faktory SZ ve Francii	34
Tabulka č. 15: Faktory SZ v Irsku.....	35
Tabulka č. 16: Faktory SZ v Itálii	36
Tabulka č. 17: Faktory SZ na Kypru	37
Tabulka č. 18: Faktory SZ v Litvě.....	38
Tabulka č. 19: Faktory SZ v Lotyšsku	39
Tabulka č. 20: Faktory SZ v Lucembursku	40
Tabulka č. 21: Faktory SZ v Maďarsku	42
Tabulka č. 22: Faktory SZ na Maltě	43
Tabulka č. 23: Faktory SZ v Německu.....	44
Tabulka č. 24: Faktory SZ v Nizozemsku	45
Tabulka č. 25: Faktory SZ v Polsku	46
Tabulka č. 26: Faktory SZ v Portugalsku	47
Tabulka č. 27: Faktory SZ v Rakousku	48
Tabulka č. 28: Faktory SZ v Řecku.....	49
Tabulka č. 29: Faktory SZ v Rumunsku.....	50
Tabulka č. 30: Faktory SZ na Slovensku.....	51
Tabulka č. 31: Faktory SZ ve Slovinsku	52
Tabulka č. 32: Faktory SZ ve Španělsku.....	53
Tabulka č. 33: Faktory SZ ve Spojeném království	54
Tabulka č. 34: Faktory SZ ve Švédsku.....	55
Tabulka č. 35: Výše příspěvků od zaměstnavatelů, pojištěných osob a státu v % HDP v roce 2010	56
Tabulka č. 36: Ukazatelé sociálního zabezpečení včetně pořadí států	58
Tabulka č. 37: Důchodový věk a naděje na dožití při narození	59
Tabulka č. 38: Velikost HDP na obyvatele v PPS a výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS	62
Tabulka č. 39: Regrese – závislost výdajů na sociální ochranu na HDP.....	63
Tabulka č. 40: Míra nezaměstnanosti v % a výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS .	64
Tabulka č. 41: Regrese – závislost výdajů na sociální ochranu na procentní míře nezaměstnanosti.....	65

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 2: Celoživotní důchod, spotřeba úspory a bohatství v modelu životního cyklu.....	20
Graf č. 3: Regresní křivka – závislost výdajů na sociální ochranu na HDP.....	63
Graf č. 4: Regresní křivka – závislost výdajů na sociální ochranu na procentní míře nezaměstnanosti.....	65
Graf č. 5: Procentní podíl populace ve věku 65+ na celkové populaci v letech 2002 – 2013 ve státech EU.....	67

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
Kč	Koruna česká
mil.	Milion
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PPS	Parita kupní síly
Sb.	Sbírka zákonů
SP	Sociální politika
SZ	Sociální zabezpečení
ÚP	Úřad práce
%	Procento

ÚVOD

Sociální zabezpečení je nedílnou součástí života každého občana nejen v České republice, ale i v Evropské unii a všude ve světě. Každý člověk se s ním v určité fázi svého života setká, protože je spojeno s celou řadou sociálních událostí. Sociální zabezpečení je součástí sociální politiky státu a jeho hlavním úkolem je rizikům sociálních událostí předcházet nebo zmírňovat jejich následky.

Jednotlivé dávky sociálního zabezpečení by měly být navrhovány tak, aby objektům sociálního zabezpečení přinášely užitek, jak po stránce sociální, tak po stránce ekonomické. Z ekonomického hlediska je potřeba také sledovat výši výdajů na sociální zabezpečení, protože jsou velkou položkou státního rozpočtu. Dávky by měly být poskytovány dle zákona pouze občanům, kteří na ně mají nárok, a to tak, aby plnily svou funkci.

Sociální zabezpečení a jeho dávky musí reagovat na celou řadu faktorů. Nejdůležitějšími z nich jsou v současné době demografické prognózy. Pokles porodnosti a úmrtnosti spolu s prodlužováním délky života přinášejí problémy s financováním sociálního zabezpečení. Postupně se zvyšuje počet osob v poproduktivním věku a snižuje se počet osob v produktivním věku. Dalším významným faktorem je ekonomická vyspělost země, kdy každý stát Evropské unie má jiné možnosti. Na všechny faktory musejí jednotlivé země reagovat a sociální zabezpečení jim přizpůsobovat.

Cíli předkládané diplomové práce je nejprve seznámení s úlohou sociálního zabezpečení, přiblížení sociální politiky a financování sociálního zabezpečení, krátké pojednání o sociálním zabezpečení v České republice včetně organizace a právních předpisů, uvedení faktorů sociálního zabezpečení a vysvětlení pojmu riziko. Nedílnou součástí práce je i pojetí sociálního zabezpečení v moderní ekonomické teorii a popsání modelů evropské sociální politiky.

Za hlavní cíl je považováno provedení analýzy sociálního zabezpečení v zemích Evropské unie včetně jejich komparace. Analýza bude provedena také pomocí statistické metody regrese a bude posuzována závislost výdajů na sociální ochranu na zvolených makroekonomických ukazatelích, a to velikosti vyprodukovaného hrubého domácího produktu na obyvatele v paritě kupní síly a procentní míře nezaměstnanosti.

Na závěr práce obsahuje trendy v poskytování dávek sociálního zabezpečení ve státech Evropské unie.

1 ÚLOHA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ŽIVOTĚ VYSPĚLÉ SPOLEČNOSTI

Sociální zabezpečení (SZ) je důležitým aspektem v životě jednotlivých osob, neustále se vyvíjí a prochází celou řadou změn. Úlohou SZ je zabezpečit základní sociální podmínky, které jsou v souladu s cíli sociální politiky (SP) státu a s celkovými ekonomickými cíli vlády. SZ by mělo předcházet sociálním událostem, které způsobují tíživou životní situaci, nebo následně napomáhat k jejich zmírňování. Mělo by občanovi zajišťovat určitý životní standard v době jeho sociální nouze. [12]

SZ je spojeno se sociálními událostmi. Sociální událostí je každá životní situace, která ohrožuje stabilitu ve společnosti. Jsou jimi např. nemoc, úraz, invalidita, rodičovství a mateřství, stáří, úmrtí, nezaměstnanost, chudoba (resp. sociální vyloučení), apod. Tyto sociální události mají na občana nepříznivý ekonomický dopad a občan je většinou nedokáže sám překonat. [5]

V SZ se vyskytuje problém chudoby, kdy musíme rozlišovat, zda jde o chudobu zaviněnou či nezaviněnou. Definice chudoby Evropské unie (EU) nám říká, že za chudé by se měly považovat osoby a rodiny, které mají tak omezené zdroje, že je vylučují z minimálně přijatelného způsobu života. [1]

Při hodnocení SZ máme mnoho ukazatelů. Jedním z nich je sociální kvóta, která nám udává poměr velikosti výdajů na SZ k hrubému domácímu produktu (HDP). HDP nám udává hodnotu všech statků a služeb, které byly vytvořeny v ekonomice během daného časového období, a je základním měřítkem ekonomické aktivity. V následující tabulce č. 1 je uveden vývoj sociální kvóty v České republice (ČR). [3]

$$\text{Sociální kvóta} = \frac{\text{výdaje na SZ}}{\text{HDP}} * 100$$

(1)

Tabulka č. 1: Vývoj sociální kvóty v ČR v letech 2001 - 2012

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sociální kvóta	12,3	12,5	12,4	11,5	11,4	11,5	11,5	11,4	12,5	12,5	12,6	12,8

Zdroj: upraveno podle [57]

1.1 Sociální politika

SP je úsilí sociálních subjektů, aby udržely svůj sociální systém a také aby tento systém dobře fungoval. Úsilí musí být vynakládáno soustavně a cíleně, aby docházelo ke zlepšování základních životních podmínek občanů. SP dělíme na aktivní a pasivní, kdy aktivní SP usiluje o prevenci vzniku sociálních problémů přijímáním určitých sociálních opatření a pasivní SP se zaměřuje na řešení již vzniklých problémů. [13]

V SP se setkáváme s pojmy objekt a subjekt SP. Objektem SP je ten, na koho jsou opatření SP orientována, především jedinci nebo rodiny. Subjekt SP nese za SP odpovědnost před objekty SP. Hlavním subjektem SP je stát a jeho orgány, jehož role je v SP nezastupitelná, dále to jsou zaměstnavatelé, zaměstnanecké odborové orgány, obce, občanské iniciativy, dobročinné organizace, charitativní instituce, církve, občané, rodiny a domácnosti, aj. [7]

SP stojí na několika principech, a to na principu sociální spravedlnosti, sociální solidarity, subsidiarity a participace (podílení se, spolurozhodování). Sociální spravedlnost je soubor pravidel, podle nichž jsou ve společnosti rozdělovány předpoklady a prostředky veřejného blahobytu. Princip sociální solidarity nám označuje vzájemnou pomoc, soudržnost a sounáležitost. Při uplatnění principu subsidiarity je každý povinen si nejdříve pomoci sám, nemá-li tuto možnost, měla by mu pomoci rodina, pokud ani ona ne, měly by pomoci jiné subjekty, a stát pomůže pouze v případě, že nikdo jiný tak neučiní. [25]

1.2 Financování sociálního zabezpečení

SZ je velice nákladné, je jednou z největších položek veřejných výdajů. Proto je velice důležité zmínit financování tohoto systému.

Financování je zajišťováno především z vybraného pojistného a také ze státního rozpočtu.

Mezi systémy financování SZ řadíme průběžné financování (PAY-as-you-GO) a fondové, neboli kapitálové, financování. Ve většině vyspělých zemí se používá jejich kombinace.

V systému průběžného financování jdou příjmy z pojistného na účet státního rozpočtu. Z tohoto účtu jsou pak vypláceny dávky. Uplatňuje se zde mezigenerační sociální solidarita (produktivní občané platí pojistné, ze kterého se lidem v poproduktivním věku vyplácejí důchody). [11] Pozitivem tohoto financování je finanční stabilita a také to, že nepodléhá inflaci. Negativem je citlivost na demografický vývoj. V průběžném financování by mělo docházet k rovnováze mezi příjmy a výdaji, avšak je to problém z důvodu snižování porodnosti, ale i úmrtnosti a prodlužování střední délky života. [5]

U fondového (kapitálového) financování má občan ve fondu veden svůj individuální účet. Fond s vloženými prostředky hospodaří a z výnosů se poté hradí dávky. Stát občany k fondovému spoření motivuje určitými výhodami, jakými jsou např. příspěvky ze státního rozpočtu či daňové výhody. Pozitivum fondového financování jsou zhodnocování vložených prostředků a to, že není taková citlivost na demografický vývoj. Naopak negativem je citlivost na ekonomický vývoj. [5]

1.3 Systémy sociálního zabezpečení

Do SZ v ČR patří systém sociálního pojištění (důchodové pojištění, nemocenské pojištění, příspěvek na nezaměstnanost), systém státní sociální podpory, systém sociální pomoci, aj. Přehled výdajů na SZ v ČR je dán v následující tabulce č. 2. [14]

Tabulka č. 2: Přehled výdajů na SZ v ČR v letech 2008 - 2012

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Položka	V mil. Kč				
Důchodové pojištění	304 871	331 595	337 799	359 098	372 753
Nemocenské pojištění	31 882	26 033	22 789	21 505	19 377
Politika zaměstnanosti	13 192	20 032	19 527	14 166	11 355
Státní sociální podpora	41 970	41 168	40 881	36 094	35 554
Systém sociální pomoci	33 404	35 116	37 708	37 692	40 128
Jiné	2 437	3 105	3 212	3 673	3 922
Náklady na správu systému	10 616	11 413	10 574	9 589	9 463
Celkem	438 372	468 462	472 490	481 817	492 552

Zdroj: upraveno podle [57]

SZ je hrazeno z pojistného na SZ. Pokud dojde ke schodku, je hrazeno i ze státního rozpočtu. Pojistné v ČR je dáno jednotnou sazbou a jeho přehled je uveden v následující tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Pojistné na SZ v ČR rok 2013 - 2014 (1. 1.) v procentech (%)

Subjekt	Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
Zaměstnanec	0,00	6,50 (3,50)	0,00
Zaměstnavatel	2,30	21,50	1,20
OSVČ	2,30	28,00 (25,00)	1,20

Zdroj: upraveno podle [57]

Poznámka: nižší sazba pojistného se použije v případě účasti zaměstnance nebo osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) na důchodovém spoření, pokud rozdílová 3 % spolu s dalšími 2 % svého příjmu odvede na důchodové spoření.

1.3.1 Sociální pojištění

Sociální pojištění je spojeno s možným rizikem uskutečnění se sociální události, jako je invalidita, smrt živitele, stáří (důchodové pojištění), pracovní neschopnost, ošetřování člena domácnosti, karanténa, těhotenství a mateřství (nemocenské pojištění). Dávky z tohoto systému nahrazují ušlý příjem.

Důchodové pojištění je nejvýznamnější v oblasti SZ, probíhá jím největší objem finančních prostředků. Je určeno k dlouhodobým ohrožením. Vyplácejí se z něj starobní, invalidní, vdovské/vdovecké a sirotčí důchody. Dávky jsou obligatorní (nárok na ně má občan až po splnění určitých podmínek) peněžité a opětovné. Na poskytování těchto dávek jsou potřeba pravidelné odvody z hrubé mzdy zaměstnanců, OSVČ i zaměstnavatelů. V následující tabulce č. 4 je znázorněn přehled druhu a počtu vyplácených dávek z důchodového pojištění v ČR. [5]

Tabulka č. 4: Přehled druhu a počtu vyplácených dávek z důchodového pojištění v ČR

Ukazatel	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Vyplacené dávky důchodového pojištění celkem (mil. Kč)	243 648	305 536	331 704	340 162	359 234	367 864
v tom:						
starobní	175 669	222 105	243 636	265 985	284 614	295 140
invalidní	45 602	57 398	60 989	47 682	47 451	45 476
vdovské	18 042	20 871	21 576	21 018	21 483	21 463
vdovecké	1 651	2 096	2 249	2 263	2 385	2 443
sirotčí	2 684	3 066	3 254	3 214	3 301	3 341

Zdroj: upraveno podle [28]

Pro zajištění dostatku finančních prostředků na důchody jsou navrhována mnohá řešení. Nejvýznamnější jsou zvýšení hranice odchodu do starobního důchodu, zvýšení příslušných odvodů, snížení vyměřených důchodů či zavádění různých druhů spoření občanů na stáří. Mnohá tato řešení zahrnuje reforma penzijního systému. [11]

Nemocenské pojištění je určeno ke krátkodobým zabezpečení pro výdělečně činné osoby. Dávkami nemocenského pojištění jsou nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny, peněžité pomoci v mateřství a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Tyto dávky jsou ve formě obligatorní peněžité a jsou opětovné. [5]

Podpora v nezaměstnanosti zajišťuje zabezpečení v případě ztráty zaměstnání. Zdrojem příjmů jsou prostředky na tzv. státní politiku zaměstnanosti, které platí každý zaměstnaný občan.

Státní politiku zaměstnanosti dělíme na aktivní a pasivní. Aktivní politika zaměstnanosti zahrnuje pomoc při hledání pracovních míst, zajišťování rekvalifikací, vytváření veřejně prospěšných prací, apod. Pasivní politika zaměstnanosti se poskytuje ve formě dávek a podpor v nezaměstnanosti. [11]

Hlavním hodnotícím kritériem nezaměstnanosti je míra nezaměstnanosti, která se udává v procentech a je vyjádřena jako podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním občanům.

1.3.2 Systém státní sociální podpory

Systém státní sociální podpory je používán v situacích, na které se nemůžeme předem připravit. Náklady hradí stát. Vyplácí se z něj dávky testované (kritériem je úroveň životního minima) a netestované. Mezi dávky testované patří přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení a porodné. Mezi dávky netestované patří rodičovský příspěvek, dávky péčovské péče či pohřebné. Dávky mají peněžitou obligatorní podobu a mohou být vypláceny jednorázově i opětovně. [5]

1.3.3 Systém sociální pomoci

Systém sociální pomoci (dříve sociální péče) funguje jako projev solidarity a je spojen s tzv. sociální potřebností. Je určen pro osoby, kterým pro řešení sociálních událostí nedostačují systémy sociálního pojištění ani státní sociální podpory. Uplatňuje se v případech, kdy občané nedosahují částek životního minima. Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů občana k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb, pod kterou nastává stav jeho hmotné nouze. V tabulce č. 5 jsou uvedeny částky životního minima v letech 2011 – 2013 v ČR. [24]

Tabulka č. 5: Měsíční částky životního minima v ČR v letech 2011 – 2013 v Kč

Životní minimum	2011	2012	2013
Jednotlivce	3 126	3 140	3 410
První dospělé osoby v domácnosti	2 880	3 140	3 140
Druhé a další dospělé osoby v domácnosti	2 600	2 830	2 830
Nezaopatřeného dítěte do 6 let	1 600	1 740	1 740
Nezaopatřeného dítěte od 6 – 15 let	1 960	2 140	2 140
Nezaopatřeného dítěte od 15 – 26 let	2 250	2 450	2 450

Zdroj: upraveno podle [58]

Systém sociální pomoci se dělí na pomoc v hmotné nouzi a systém sociálních služeb. Ze systému pomoci v hmotné nouzi jsou v ČR vypláceny tři dávky – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc.

System sociálních služeb zahrnuje sociální poradenství, ústavní péči, péči o občana se změněnou pracovní schopností a péči o staré občany, centra denních služeb, osobní asistenci, pečovatelskou službu, telefonickou krizovou pomoc, azylové domy, noclehárny, apod. [27]

1.4 Faktory sociálního zabezpečení

SZ je ovlivněno celou řadou faktorů, například historickým vývojem nebo národními tradicemi. Tyto faktory spolu vzájemně souvisí a dělí se na vnější a vnitřní. Mezi hlavní vnitřní faktory patří ekonomická situace společnosti, demografická situace, etické názory a tradice a řada dalších, jakými jsou například politická situace či nezaměstnanost. Mezi hlavní vnější faktory patří mezinárodní faktory, především se jedná o propojování ekonomik (např. vstup do EU), migrace obyvatel nebo mezinárodní úmluvy. [11]

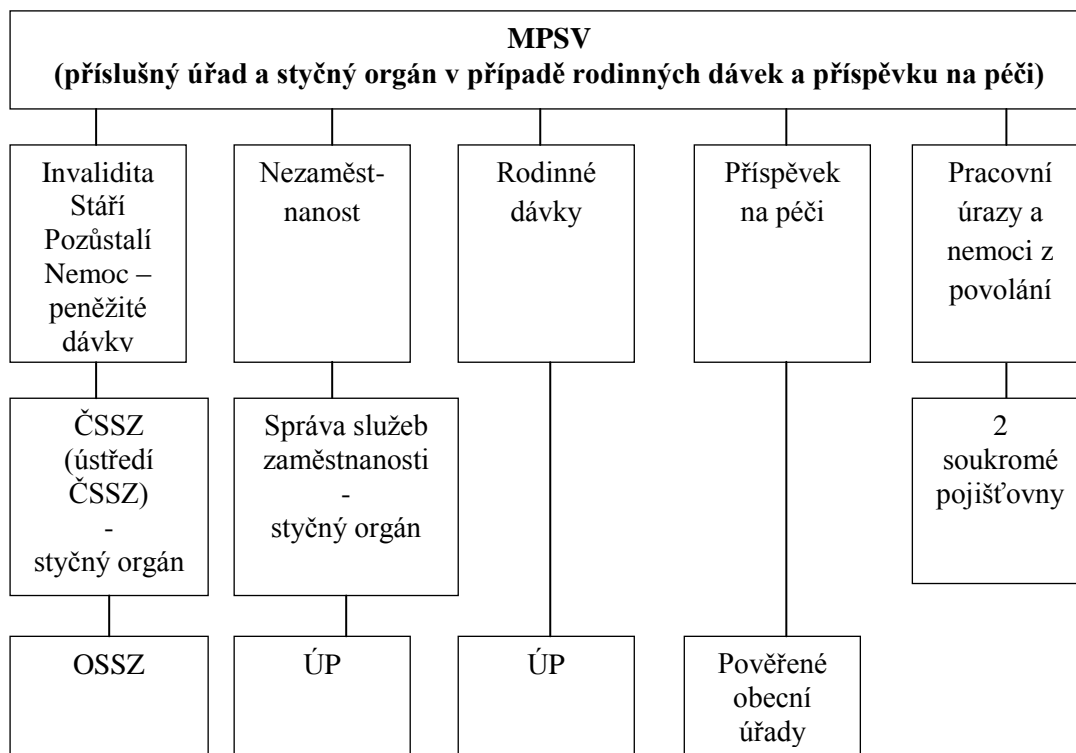
1.5 Organizace a provádění sociálního zabezpečení

Každý stát EU se v oblasti SZ řídí vnitrostátními, evropskými i mezinárodními normami. V ČR jsou nejvýznamnějšími zákony tyto: zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 101/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, aj.

Mezinárodními smlouvami a dokumenty, které přijala Rada Evropy, jsou např. Evropská sociální charta (1961), Evropský zákoník sociálního zabezpečení (1964) nebo Úmluva o lidských právech a biomedicíně (1997), aj. [5]

Hlavními orgány SZ jsou v České republice Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ), Okresní správa sociálního zabezpečení (OSSZ), krajské pobočky Úřadu práce (ÚP), Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo obrany. V následujícím grafu č. 1 jsou uvedeny základní organizace SZ v ČR z hlediska koordinace. [6]

Graf č. 1: Základní organizace SZ v ČR z hlediska koordinace



Zdroj: upraveno podle [6]

1.6 Riziko

Sociální události jsou spojeny s pojmem riziko. Riziko je nejistota, která se dá měřit pomocí pravděpodobností. Pojem riziko je úzce spojen s pojištěním. Pojištění je definováno jako přesun rizika na pojistitele.

U každého rizika rozlišujeme rozměry rizika. Jsou to:

- okamžik realizace rizika – vznik náhodné události je spojen s určitým časovým okamžikem (např. smrt, propuštění z práce) nebo trvá určité časové období (nemoc),
- výskyt realizace rizika – pro některá rizika je typické, že se musí uskutečnit a nejisté je pouze to, kdy (např. smrt člověka), pro některá rizika je naopak typické, že se realizovat nemusí (např. propuštění z práce),
- rozsah realizace rizika – rozměr škod, které sebou nese vznik a působení určité negativní události.

Lidé by se měli snažit realizaci rizik a jejich možným důsledkům předejít. Všeobecně riziko vyloučit nelze, ale je možné ho odvrátit nebo zmenšit (omezit) jeho realizaci pomocí různých preventivních opatření. [4]

2 POJETÍ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V MODERNÍ EKONOMICKÉ TEORII

Rudiger Dornbusch a Stanley Fischer vytvořili k problematice SZ teorii životního cyklu, spotřeby a úspor. Tato teorie má za to, že spotřební chování jednotlivců v daném období se vztahuje k jejich důchodům v témže období. Hypotéza životního cyklu nahlíží na úspory především jako na výsledek záměru jednotlivce zabezpečit si spotřebu ve stáří. Důležitým faktorem podle této teorie je věková struktura obyvatelstva. [3]

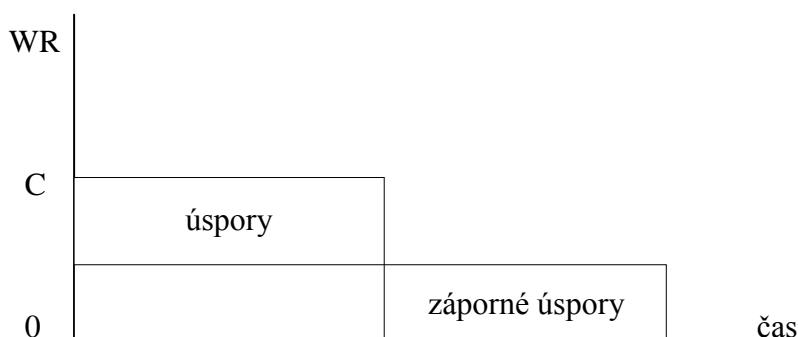
Tato teorie vychází ze spotřební funkce, kterou vyjadřuje vzorec

$$C = a * WR + c * YL, \quad (2)$$

kde WR je reálné bohatství, YL udává důchod z práce, a je mezní sklon ke spotřebě z bohatství a c je mezní sklon ke spotřebě z pracovního důchodu vydělaného běžnou prací (na rozdíl od jiných důchodů jako jsou renty nebo zisk).

Podstata teorie je znázorněna v následujícím grafu č. 2.

Graf č. 2: Celoživotní důchod, spotřeba úspory a bohatství v modelu životního cyklu



Zdroj: upraveno podle [3]

Během pracovního života trvajícího WL let, jednatelce spoří, hromadí aktiva. Na konci pracovního života začíná tato aktiva užívat, jeho úspory jsou během dalších $(NL - WL)$ let až do konce života záporné. Spotřeba se pohybuje během života na konstantní úrovni C . Na konci života jsou všechna aktiva vyčerpána. Z toho vyplývá, že když se celoživotní spotřeba rovná celoživotnímu důchodu, pak plánovaná úroveň spotřeby C , která je v každém období stejná, krát počet let života NL se rovná celoživotnímu důchodu.

$$C * NL = YL * WL \quad (3)$$

Tato teorie má velké možnosti variant, a to jak v oblasti tvorby aktiv, tj. spoření, tak v oblasti spotřeby, tj. tvorby pasiv. Obecně z teorie životního cyklu úspor vyplývá, že lidé spoří hodně, když je jejich důchod v poměru k průměrnému celoživotnímu důchodu vysoký, a čerpají úspory, když je jejich důchod v poměru k celoživotnímu průměru nízký. [3]

Podle Alfreda Marshalla SP, jejíž nejdůležitější část tvoří SZ občanů, se vztahuje k politice vlád mající přímý dopad na SZ. Jejím jádrem je SZ, sociální pomoc, zdravotní a sociální služby, bytová politika a další. Marshall uvádí, že SP užívá politické moci k nahrazení, doplnění či modifikaci ekonomických aktivit tak, aby docílila výsledků, kterých ekonomický systém sám o sobě nemůže dosáhnout, přičemž je vede za jinými hodnotami než těmi, které vyplývají z působení volného trhu (zvláště pak hodnotami solidarity a sociální legitimacy). [3]

Richard H. Titmuss řadí do SP tyto činnosti:

- zaměstnanost,
- sociální dávky,
- sociální péči, pomoc a podpory,
- rodinnou politiku,
- svépomocná a zájmová sdružení a organizace,
- obce a regiony jakožto subjekty SP,
- distribuci placené a neplacené práce.

Dle Titmusse dochází k možným stavům závislosti jedince, které vyplývají z přirozené závislosti (dětství, stáří), z fyzické nebo psychické nemoci nebo neschopnosti a z kulturně (společensky) determinované závislosti (nezaměstnanost, potřeba vzdělávání, apod.). [3]

3 MODELY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Existuje více druhů modelů SZ. Liší se řadou faktorů, např. financováním státu, regulací státu, druhu poskytovaných dávek, apod.

3.1 Modely evropské sociální politiky

Richard H. Titmuss rozlišil na konci 70. let na základě systematického popisu tehdejší společnosti tři typy sociálního státu, které se postupem času utvořily a reagovaly především na ztrátu zaměstnání, nemoc z povolání, pracovní úraz, stáří, invaliditu, nemoc, ztrátu živitele a mateřství. Těmito modely jsou liberální (reziduální, atlantský, beveridgeovský) model, konzervativní (pracovně výkonový, kontinentální, korporativní) model a sociálně demokratický (institucionálně redistributivní, skandinávský) model. Avšak takovéto modely v současné době neexistují ve své čisté podobě. [9]

Liberální model najdeme především ve Velké Británii. Každý člověk podle něho má svoje svobody a práva, ale i povinnosti. Spoléhá na trh a jeho instituce a na rodinu. Říká, že každý člověk by se měl postarat o svou budoucnost a o budoucnost svých dětí, a pokud tak neučiní, měla by nastoupit rodina, a pokud ani ona ne, pak zasahuje stát. Míra redistribuce je nejnižší ze všech modelů.

Jeho základními rysy jsou:

- dávky jen na takové úrovni, aby umožňovaly důstojné přežití,
- výše sociálních dávek je nezávislá na předchozích příjmech; každému, kdo to potřebuje, stejná skromná výše dávek,
- kdo se bojí, ať se raději proti riziku sám pojistí,
- potřebnost dávek je opětovně prověřována,
- klienti liberálního modelu jsou pouze nejchudší členové společnosti,
- posuzuje se chudoba zaviněná a nezaviněná a také ti, co si dávky zaslouží nebo nezaslouží,
- liberální model neřeší, jak předcházet vzniku sociálních problémů, ale pouze řeší následky,
- tento model je relativně levný. [9]

Liberální model má svá pozitiva, ale i negativa. Velkým pozitivem je to, že se zbytečně neplýtvá finančními prostředky, že je potřebnost opětovně prověřována a že se určuje zaviněná a nezaviněná chudoba. Také kladně hodnotím to, když se lidé proti rizikům nastání

sociálních událostí zabezpečují sami, více si pak váží svých peněz, které vynaloží. Mezi hlavní negativum řadím především to, že liberální model se vůbec nezaměřuje na předcházení vzniku sociálních problémů.

Konzervativní model se vyskytuje v Německu, Belgii, Francii, Itálii a Rakousku. Je spjat se jménem Otto von Bismarck. Míra zabezpečení, kdy nastane sociální problém, by měla odpovídat předchozímu pracovnímu úsilí, výši pracovních příjmů a rozsahu finančních prostředků, kterými do systému přispěl každý občan. Tento model by měl do jisté míry odrážet předchozí životní úroveň. Stát garantuje pouze základní společensky uznaná minima potřeb. V tomto modelu se uplatňuje pojištění proti sociálním rizikům. Míra redistribuce je na střední úrovni.

Jeho základními rysy jsou:

- dávky odpovídají příspěvkům do systému, zabraňují pronikavému zhoršení životní úrovně,
- potřebnost dávek se netestuje,
- tento model nerozlišuje zaviněnou a nezaviněnou chudobu,
- je určen nejen pro chudé, ale pro všechny, kdo do systému přispívají,
- zaměřuje se na prevenci vzniku sociálních problémů,
- pro zaměstnavatele i zaměstnance je nákladnější než liberální model. [9]

Jako hlavní pozitivum tohoto modelu považuji to, že se zaměřuje na prevenci vzniku sociálních problémů. Dalším pozitivem je podle mého názoru to, že dávky odpovídají příspěvkům do systému a díky tomu zabraňují rapidnímu zhoršení životní úrovně. Jako negativum považuji netestování potřebnosti dávek a nerozlišování zaviněné a nezaviněné chudoby.

Sociálně demokratický model používají hlavně skandinávské země (Švédsko, Finsko). Jeho podstatou je rozsáhlé přerozdělování vytvořeného HDP prostřednictvím nejrůznějších státních institucí. Stát zde hraje dominantní roli. U tohoto modelu je značný rozsah redistribuce.

Jeho základními rysy jsou:

- vysoká odpovědnost státu za eliminaci sociálních problémů,
- SP má obrovský rozsah, klienty systému SZ jsou prakticky všichni občané příslušné země,

- zaměřuje se na prevenci vzniku sociálních problémů ještě více než konzervativní model,
- vysoká míra solidarity mezi chudými a bohatými,
- velmi nákladný model pro zaměstnance i zaměstnavatele,
- účinnost systému je podmíněna vysokou mírou zaměstnanosti a vysokými příspěvky do systému. [9]

Největším pozitivem tohoto modelu je rozsáhlá prevence vzniku sociálních problémů. Za negativum považují vysokou odpovědnost státu.

3.2 Současné modely sociálního zabezpečení

Současné modely vycházejí z modelů výše uvedených, ale jsou doplněny o další zdroje (pilíře) financování, podle kterých se také dělí. Využívají placení povinných příspěvků od zaměstnanců a zaměstnavatelů společně se státními dotacemi. Nejčastější modely jsou dvou pilířové a tři pilířové modely. Dvou pilířový model zahrnuje veřejný pilíř a dobrovolný soukromý pilíř. Tři pilířový model je doplněn o povinný soukromý pilíř s podporou státu.

Veřejný pilíř funguje na principu neekvivalence a principu solidarity. Jeho cílem je zmírnění chudoby ve stáří a pojištění dalších rizik. Vyplácí se z něj starobní a invalidní důchody a dávky v nemoci. Příjmy do tohoto pilíře jdou ze sociálního pojištění a z daňových příjmů státu. Veřejný pilíř je průběžně financován.

V **povinném soukromém pilíři** je občan povinen spořit do kapitalizovaného fondu pojišťovny. Je zde riziko spojené s investováním vloženého kapitálu, proto nad fondy dohlíží stát. V tomto fondu je zrušeno mezigenerační přerozdělování, vytvářejí se pojistně-technické rezervy a je využíván princip ekvivalence. Jsou z něho vypláceny zásluhové dávky.

Dobrovolný soukromý pilíř je jakousi nadstavbou v systému SZ. Platí se zde platby na soukromé pojištění, které je uzavřeno na základě pojistné smlouvy. Je zde oddělena funkce redistribuce a funkce spoření. Jako v předchozím pilíři je i v tomto pilíři zrušeno mezigenerační přerozdělování a vytvářejí se pojistně-technické rezervy. Kromě principu ekvivalence používá ještě princip zásluhovosti. [10]

Hlavním pozitivem u těchto modelů je to, že se stát snaží přesunout odpovědnost také na občany. Státům vlastně ani nic jiného nezbyvá, protože financování dávek v rámci jedno pilířového systému je neudržitelné díky stávajícímu demografickému vývoji. Ale někteří občané to jistě považují za negativum, protože byli zvyklí na to, že se o ně stát postará.

4 SYSTÉMY FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE

SP jednotná pro všechny státy EU v podstatě neexistuje. EU zatím nebylo svěřeno, aby SP všech členských států sjednotila. Je to především kvůli rozdílným tradicím jednotlivých států a také odlišným možnostem. Státy EU stále musíme dělit na bohaté a chudé státy, a kdyby se jejich SP sjednotily, mohlo by dojít k řadě závažných problémů.

Například v severských zemích je model sociálního státu založeného na vyjednávání mezi zaměstnavateli a zaměstnanci. Ve Francii funguje systém promyšlené rodinné politiky. Velká Británie má SP, která pomáhá těm, kdo se dostali do tíživé hmotné nouze. Ve Švédsku říkají, že stavu tíživé hmotné nouze se musí předcházet a Německo do SP vneslo prvek povinného důchodového pojištění. Takhle by se dalo pokračovat o každém státě.

Naopak existuje i celá řada faktorů, které tyto země spojují. Státy jsou členy EU, některé z nich mají jako platební prostředek euro, jiné státy euro časem také přijmou. Postupně se sblíží politiky států, ať už je to politika sociální či jiná. [2]

SP v EU si bere za cíl růst zaměstnanosti, boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, sociální stmelování (odstraňování rozdílů v životní úrovni), zlepšování životních a pracovních podmínek, přiměřenou sociální ochranu, sociální dialog či rozvoj lidských zdrojů. Měla by také plnit funkci reflexní. Měla by být jakýmsi katalyzátorem změn, vyvolávat diskuze, podporovat výměnu zkušeností mezi státy, apod.

4.1 Mezinárodní předpisy v oblasti sociální politiky

Každý členský stát má své vnitrostátní předpisy, existují však koordinační nařízení, která mají před vnitrostátními předpisy přednost. Mezi hlavní koordinační nařízení patří:

- 1) princip rovného zacházení – každá osoba má stejná práva a povinnosti jako příslušník státu, ve kterém právě pobývá,
- 2) princip aplikace právního řádu jediného státu – v jednom okamžiku je občan sociálně pojištěný pouze v jednom státě, osoba může spadat jenom pod jeden právní řád,
- 3) princip sčítání dob pojištění – sčítají se doby pojištění v rámci členských států, v situacích, kdy nárok na dávku podle jednoho právního předpisu nebude splněn, ale podle jiného ano,
- 4) princip zachování nabytých práv – exportabilita dávek do jiného členského státu. [5]

Hlavním prováděcím dokumentem SP v EU je Evropská sociální charta, která byla podepsána v Turíně v roce 1961. Postupně byla novelizována, doplňována a rozšiřována. Evropská sociální charta tvoří základní rámec pro budoucí postupnou harmonizaci SP v zemích EU. Členské státy se zavázaly, že jejich SP bude chránit všechna práva občanů, která Evropská sociální charta obsahuje.

V roce 1996 byla ve Štrasburku podepsána Revidovaná Evropská sociální charta, ta by měla nahradit Evropskou sociální chartu. Obsahuje všechna práva Evropské sociální charty a k tomu další práva navíc. [26]

4.2 Sociální zabezpečení občanů států EU

EU je společenství 28 zemí, které spolupracují v hospodářských a politických otázkách. Území těchto zemí tvoří velkou část evropského kontinentu. Jejimi zakládajícími členy byly v roce 1952 Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. V roce 1973 dále přistoupilo Dánsko, Irsko a Spojené Království. V roce 1981 přistoupilo Řecko, v roce 1986 přistoupilo Portugalsko a Španělsko. V roce 1995 přistoupilo Finsko, Rakousko a Švédsko. Nejvíce států přistoupilo v roce 2004, byly to tyto státy: Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. V roce 2007 přistoupilo Bulharsko a Rumunsko a jako poslední 1. července 2013 přistoupilo Chorvatsko. [15]

V následujícím textu je popsáno SZ zemí, které jsou členy EU, výdaje na sociální ochranu a faktory, které mají na SZ vliv, jako je např. HDP na obyvatele v paritě kupní síly (PPS), demografický vývoj, míra nezaměstnanosti či naděje na dožití při narození. Výdaje na sociální ochranu zahrnují sociální dávky, administrativní náklady a ostatní výdaje, které vznikají v souvislosti s různými výlohami systému SZ. Některé údaje, které nejsou uvedeny v tabulce u jednotlivých států, jsou obsahem přílohy A a přílohy B.

4.2.1 Belgie

SZ zaměstnanců a OSVČ se v Belgii značně liší. Pro OSVČ platí zvláštní ustanovení. Další výklad je zaměřen pouze na zaměstnance.

SZ zaměstnanců zahrnuje:

- dávky v nemoci a dávky v mateřství,
- dávky v případě pracovních úrazů a nemocí z povolání,
- dávky v případě úmrtí,
- dávky v invaliditě,

- dávky ve stáří a pozůstalostní dávky,
- dávky v nezaměstnanosti a
- rodinné dávky.

SZ v Belgii spadá do kompetence ministra sociálních věcí, ministra zaměstnanosti, ministra státní správy, ministra pro důchody a velká města, ministra pro otázky střední třídy, státního tajemníka pro sociální věci pověřeného záležitostmi zdravotně postižených osob a státního tajemníka pro sociální začlenění a boj proti chudobě.

Hlavní institucí v sociálních věcech je Státní úřad sociálního zabezpečení, což je veřejná instituce SZ. Dalšími institucemi jsou Státní institut pro nemocenské pojištění a pojištění pro případ invalidity, Státní úřad pro důchody, Fond pro pracovní úrazy, Fond pro nemoci z povolání, Státní úřad pro rodinné dávky pro zaměstnance a Státní úřad zaměstnanosti a jeho regionální útvary.

SZ je financováno prostřednictvím tzv. celkové finanční správy, která zahrnuje část všeobecného odvodu do systému SZ, celkové státní dotace a alternativní financování (DPH). Toto je pak jednotlivým oblastem SZ přidělováno podle jejich finančních potřeb. [29]

Tabulka č. 6: Faktory SZ v Belgii

Počet obyvatel	11 161 642
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	120
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	77,8/83,2
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	30,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	8 645,48
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	7,6

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Jak je vidět v tabulce č. 6, Belgie je svým HDP na obyvatele v PPS nad průměrem EU, to znamená, že se řadí k bohatším zemím. Díky tomu i její výdaje na sociální ochranu jsou celkem vysoké. Tyto výdaje jako % HDP v Belgii postupně rostly. V roce 2006 činily 27 %, v roce 2008 vzrostly na 28,3 % a v roce 2011 překročily hranici 30 % o čtyři desetiny, tedy 30,4 %.

Míra nezaměstnanosti je oproti ostatním zemím EU celkem nízká, Belgie se díky ní řadí do první desítky. Od roku 2008 do roku 2012 se míra nezaměstnanosti drží v rozmezí 7 – 8 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Ke sjednocení důchodových věků mužů a žen došlo v mnoha zemích, Belgie mezi ně patří také. Naděje na dožití je však rozdílná

a stále se zvyšuje. Od roku 2008 do roku 2011 se u mužů zvýšila o 0,9 let a u žen o 0,6 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 12 let, ženy téměř 20 let.

4.2.2 Bulharsko

SZ v Bulharsku zahrnuje veřejné sociální pojištění, sociální pomoc a sociální služby. Veřejné sociální pojištění spravuje Státní správa sociálního zabezpečení, která vyplácí dávky, náhrady a důchody při dočasné pracovní neschopnosti, mateřství, dočasném snížení pracovní schopnosti, nezaměstnanosti, invaliditě, stáří a úmrtí. Sociální pomoc zajišťuje ochranu v případě chudoby a rodinné dávky.

Hlavními institucemi v systémech veřejného sociálního pojištění a sociální pomoci jsou Ministerstvo práce a sociálních věcí, Státní správa sociálního zabezpečení, Agentura pro zaměstnanost, Agentura pro sociální pomoc a Agentura pro osoby s postižením.

Důchodový model v Bulharsku zahrnuje tři pilíře, průběžný systém důchodového pojištění, povinné důchodové připojištění a nepovinné důchodové pojištění.

Veřejné sociální pojištění je financováno z příspěvků do státního systému pojištění, které hradí zaměstnavatelé, zaměstnanci a OSVČ, a ze státního rozpočtu. Sociální pomoc je financována pouze ze státního rozpočtu. [30]

Tabulka č. 7: Faktory SZ v Bulharsku

Počet obyvatel	7 284 552
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	47
Důchodový věk – muži/ženy	63/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	70,7/77,8
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	18,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	1 996,30
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	12,3

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 7 je patrné, že se Bulharsko řadí k chudým zemím. Svým HDP na obyvatele v PPS nedosahuje ani poloviny průměru EU a je nejchudší zemí v rámci EU. Díky tomu jsou i výdaje na sociální ochranu nízké. V roce 2006 činily výdaje jako % HDP 14,2 %, v roce 2008 15,5 % a i když se v roce 2010 dostaly přes hranici 18 %, v roce 2011 klesly na 17,7 %.

Míra nezaměstnanosti je poměrně vysoká. Bulharsko v roce 2008 mělo míru nezaměstnanosti sice nízkou, pouhých 5,6 %, ale v roce 2010 výrazně vzrostla na 10,3 % a v roce 2012 zaznamenala 12,3 %.

Důchodový věk je u mužů o 3 roky vyšší než u žen. Naděje na dožití u žen byla v roce 2011 v Bulharsku nejnižší v rámci EU. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,9 let, u žen o 0,8 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 7 let, ženy téměř 18 let.

4.2.3 Česká republika

Jak už bylo řečeno výše, systém SZ se v ČR skládá ze sociálního pojištění, které zahrnuje nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na nezaměstnanost, systému státní sociální podpory a systému sociální pomoci.

Hlavními orgány SZ jsou v ČR MPSV, ČSSZ, OSSZ, krajské pobočky ÚP, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo obrany.

SZ je financováno z pojistného, které odvádějí zaměstnanci, zaměstnavatelé a OSVČ, a ze státního rozpočtu. [31]

Tabulka č. 8: Faktory SZ v České republice

Počet obyvatel	10 516 125
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	81
Důchodový věk – muži/ženy	62/56-60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	74,8/81,1
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	20,2
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	4 166,35
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	7,0

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

ČR je svým HDP na obyvatele v PPS pod průměrem EU, což je patrné z tabulky č. 8. Její výdaje na sociální ochranu jsou poměrně nízké. V letech 2006, 2007 a 2008 činily výdaje jako % HDP stejnou hodnotu, 18 %. Od roku 2009 oscilují okolo hranice 20 %.

Mírou nezaměstnanosti se ČR řadí k první desítce nejnižších měr nezaměstnanosti v EU, ale i tak od roku 2008, kdy byla míra nezaměstnanosti pouhých 4,4 %, vzrostla.

Důchodový věk u mužů i žen patří k nejnižším v rámci EU. V průběhu následujících let bude docházet ke zvyšování důchodového věku až do roku 2044, kdy by mělo dojít ke sjednocení důchodového věku pro muže i ženy na hranici 67 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,7 let a u žen o 0,6 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 13 let, ženy přes 20 let.

4.2.4 Chorvatsko

Chorvatský systém SZ se skládá ze systému sociálního pojištění, systému rodinných dávek a systému sociální pomoci. Sociální pojištění dále obsahuje důchodové pojištění, zdravotní pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti. Rodinné dávky a systémy sociální pomoci jsou nepřispěvkové a jsou testovány na základě majetkových poměrů. Důchodové pojištění poskytuje ochranu v případě stáří, úmrtí a invalidity. Skládá se ze dvou povinných pilířů, třetí pilíř je dobrovolný. Zdravotní pojištění kryje riziko dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci nebo mateřství. Pojištění pro případ nezaměstnanosti kryje riziko nezaměstnanosti.

Hlavními institucemi SZ jsou v Chorvatsku Ministerstvo práce a penzijního systému, Ministerstvo sociální politiky a mládeže, Ministerstvo zdravotnictví, Chorvatský ústav důchodového pojištění, Chorvatský fond zdravotního pojištění či Chorvatský úřad práce.

Chorvatský systém SZ je financován z pojistného a z daní. Pojistné odvádějí zaměstnanci, zaměstnavatelé a OSVČ. Některé dávky jsou financovány ze státního rozpočtu. [36]

Tabulka č. 9: Faktory SZ v Chorvatsku

Počet obyvatel	4 262 140
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	61
Důchodový věk – muži/ženy	65/60-65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	73,9/80,4
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	21,0
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	3 052,13
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	15,9

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

V tabulce č. 9 je vidět, že Chorvatsko patří mezi chudší země, protože svým HDP na obyvatele v PPS dosahuje pouze 61 % průměru EU, i přesto jeho výdaje na sociální ochranu překračují 21 % HDP. V roce 2008 tyto výdaje činily 18,7 % HDP, v roce 2011 to pak bylo 20,6 % HDP.

Míra nezaměstnanosti je dost vysoká. Od roku 2008, kdy byla 8,4 %, se vyšplhala téměř na dvojnásobek. V roce 2012 patřilo Chorvatsko mírou nezaměstnanosti k pěti nejhorším zemím v rámci EU.

Důchodový věk se u mužů a žen liší. U žen záleží na počtu vychovaných dětí. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,5 let, u žen o 0,7 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 9 let a ženy více jak 15 let.

4.2.5 Dánsko

System SZ v Dánsku zahrnuje tyto dávky:

- dávky v případě nemoci, hospitalizace, dávky v mateřství, peněžité dávky v nemoci a mateřství a podpora při readaptaci,
- dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání,
- příspěvek na výdaje související s pohřbem,
- invalidní důchody,
- všeobecné starobní důchody a doplňkové důchody,
- dávky v nezaměstnanosti a
- rodinné dávky.

Většina druhů sociálního pojištění se platí povinně.

Důchodové systémy spravují místní orgány, na které dohlíží Ministerstvo práce. Nemocenské pojištění je spravováno a financováno regionálními a místními orgány, které spadají pod Ministerstvo zdravotnictví. Rodinné dávky jsou spravovány místními orgány, které spadají pod Ministerstvo financí a Ministerstvo sociálních věcí a integrace. Pod Ministerstvo financí spadá také pojištění pro případ nezaměstnanosti.

System SZ je financován z daní, které jsou placeny státu a regionálním a místním úřadům, včetně příspěvku k trhu práce. [32]

Tabulka č. 10: Faktory SZ v Dánsku

Počet obyvatel	5 602 628
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	126
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	77,8/81,9
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	34,3
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	10 118,43
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	7,5

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 10 je patrné, že Dánsko patří k bohatým zemím. Svým HDP na obyvatele v PPS se řadí k pěti nejbohatším zemím EU. A díky tomu i jeho výdaje na sociální ochranu jsou velmi vysoké. V roce 2010 jako % HDP byly tyto výdaje dokonce nejvyšší v EU. Od roku 2006, kdy tyto výdaje činily 29,2 % HDP, se postupně zvyšovaly. V roce 2009 činily 34,7 % HDP.

Míra nezaměstnanosti je poměrně nízká, ale v roce 2008 byla podstatně nižší, pouhých 3,4 %. Už v roce 2009 činila 6 % a v roce 2010 překročila hranici 7 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Rozdíl naděje na dožití pro muže a ženy činil v roce 2011 pouze 4,1 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,3 let, u žen o 0,9 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 13 let a ženy necelých 17 let.

4.2.6 Estonsko

System SZ v Estonsku zahrnuje důchodové pojištění a zdravotní pojištění, které jsou financovány ze sociálních daní, které odvádí zaměstnavatel, a pojištění pro případ nezaměstnanosti, které je financováno z odvodů do pojištění pro případ nezaměstnanosti. Další systémy, které jsou financovány ze všeobecných státních příjmů, jsou rodinné dávky, státní příspěvek v nezaměstnanosti, státní důchody, pohřebné a sociální dávky poskytované postiženým osobám.

SZ a sociální péče v Estonsku spadají pod Ministerstvo sociálních věcí, pod které dále spadá Rada sociálního zabezpečení, Fond zdravotního pojištění a Fond pojištění pro případ nezaměstnanosti. Rada sociálního zabezpečení spravuje systémy důchodového pojištění, rodinné dávky, sociální dávky pro osoby s postižením a pohřebné, Fond pojištění pro případ nezaměstnanosti spravuje systém pojištění pro případ nezaměstnanosti a systém příspěvků v nezaměstnanosti a Fond zdravotního pojištění spravuje systém zdravotního pojištění, který zahrnuje zdravotní péči, příspěvky na léky a peněžité dávky v nemoci, v mateřství a příspěvky na péči. [33]

Tabulka č. 11: Faktory SZ v Estonsku

Počet obyvatel	1 320 174
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	69
Důchodový věk – muži/ženy	63/61
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	71,2/81,3
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	18,0
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	2 829,70
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	10,2

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

V tabulce č. 11 je vidět, že Estonsko patří k chudším zemím EU, jeho výdaje na sociální ochranu jsou také nízké. V roce 2010 byly výdaje jako % HDP třetí nejnížší v rámci EU. Od roku 2006, kdy tyto výdaje činily pouhých 12,1 %, se vyšplhaly v roce 2009 na 19 %, avšak v roce 2011 byly opět pouhých 16,1 %.

Míra nezaměstnanosti je v průměru EU, avšak od roku 2008, kdy tato míra činila pouhých 5,5 %, se vyšplhala skoro na dvojnásobek.

Důchodový věk je pro muže o 2 roky vyšší než pro ženy. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o neuvěřitelných 2,5 let, u žen o 1,8 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu přes 8 let a ženy více jak 20 let.

4.2.7 Finsko

Osoby s trvalým pobytem ve Finsku jsou kryty systémy SZ, které upravují základní důchody, dávky v nemoci a mateřství a rodinné dávky. Osoby, které jsou ve Finsku zaměstnané, mohou dále pobírat dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání a dávky v nezaměstnanosti. Zákonný systém důchodů zahrnuje invalidní důchod, pozůstalostní důchod a starobní důchod.

Za SZ ve Finsku odpovídá Ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví. Správa sociálního zabezpečení je částečně svěřena soukromým pojišťovám. Dalšími organizacemi v systému SZ jsou Sociální pojišťovna, která spravuje všeobecný systém SZ na základě místa pobytu, Finské centrum pro důchody, které koordinuje systémy důchodů, a úrazové pojišťovny, které spravují úrazové pojištění a pojištění pro případ nemoci z povolání.

Systém rodinných dávek financuje stát, podpora trhu práce je financována napůl státem a napůl orgány místní správy, dávky v nezaměstnanosti jsou financovány z veřejných zdrojů a příspěvků na pojištění pro případ ztráty zaměstnání, důchody jsou financovány z příspěvků na pojištění a státní a minimální důchody financuje stát. [34]

Tabulka č. 12: Faktory SZ ve Finsku

Počet obyvatel	5 426 674
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	116
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	77,3/83,8
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	30,6
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	8 317,72
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	7,7

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Finsko se řadí k bohatším státům EU. Svým HDP na obyvatele v PPS patří k deseti nejbohatším zemím EU, což je patrné z tabulky č. 12. Jeho výdaje na sociální ochranu jako % HDP jsou dost vysoké. V roce 2006 činily 26,4 %, v roce 2009 vzrostly na 30,4 % a v roce 2011 klesly na 30 %.

Míra nezaměstnanosti je pod průměrem EU. Od roku 2008, kdy činila 6,4 %, vzrostla v roce 2010 na 8,4 %, ale poté opět klesla pod 8 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,8 let, u žen o 0,5 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 12 let a ženy více jak 18 let.

4.2.8 Francie

Francouzský systém SZ se dělí na pět hlavních částí:

- obecný systém, do kterého spadá většina zaměstnanců, studenti, příjemci některých dávek a občané s pobytem ve Francii,
- zvláštní zaměstnanecké systémy,
- systém pokrývající odvětví zemědělství,
- systémy OSVČ nepracujících v zemědělství a
- systém pojištění pro případ nezaměstnanosti a systémy povinného penzijního připojištění.

Všechny systémy spadají pod ministerstva, která mají na starosti SZ, zemědělství, práci a rozpočet.

Obecný systém se dále dělí na systém spojený s nemocí, mateřstvím, invaliditou a stářím, systém spojený s pracovními úrazy a nemocemi z povolání, tyto dva systémy spadají pod Státní zdravotní zaměstnaneckou pojišťovnu, systém starobních důchodů, který spravuje Státní fond důchodového pojištění, a systém dávek pro rodiny, který spravuje Státní fond rodinných přídatků.

SZ je financováno z příspěvků na státní pojištění odváděných zaměstnavateli a pracovníky a z daní a vyčleněných poplatků. [35]

Tabulka č. 13: Faktory SZ ve Francii

Počet obyvatel	65 633 194
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	109
Důchodový věk – muži/ženy	60/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	78,7/85,7
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	33,8
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	9 078,73
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	10,3

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 13 je patrné, že Francie svým HDP na obyvatele v PPS je nad průměrem EU. Její výdaje na sociální ochranu jsou velmi vysoké. V roce 2006 tyto výdaje jako % HDP činily 31,3 %, v roce 2008 byly stejné a v roce 2011 byla jejich předpokládaná výše 33,6 %.

Míra nezaměstnanosti je v průměru EU. Od roku 2008, kdy činila 7,8 %, roste. V roce 2010 činila 9,7 % a v roce 2012 se zvýšila na 10,3 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, ale velmi nízký, 60 let. Naděje na dožití u žen byla v roce 2011 ve Francii nejvyšší v EU. Od roku 2008 do roku 2011 se u mužů i žen zvýšila o 0,9 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 19 let a ženy necelých 26 let.

4.2.9 Irsko

Dávky SZ v Irsku jsou určeny pro všechny pojištěnce a patří mezi ně dávky příspěvkové (sociální pojištění), které závisí na pojistném, dávky nepříspěvkové (sociální pomoc), které jsou určeny ve prospěch osob, které nemají nárok na dávky ze sociálního pojištění, u těchto dávek se projevuje majetková a příjmová situace, a dávky univerzální, které jsou jen někdy nezávislé na výši příjmů (např. přídavek na dítě).

Nejdůležitějšími orgány SZ v Irsku jsou Ministerstvo sociální ochrany a Odvolací úřad pro sociální záležitosti.

Pojistné na sociální pojištění od zaměstnaných osob a od zaměstnavatelů se odvádí Sociální pojišťovně, která dostává také státní dotaci. Sociální pojišťovna financuje systémy sociálního pojištění a spravuje ji Ministerstvo sociální ochrany. Nepříspěvkové dávky a přídavky na děti jsou financovány ze všeobecných daňových výnosů. [37]

Tabulka č. 14: Faktory SZ v Irsku

Počet obyvatel	4 591 087
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	129
Důchodový věk – muži/ženy	65-66/65-66
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	78,3/82,8
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	28,5
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	8 129,97
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	14,7

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Jak vidíme v tabulce č. 14, Irsko patří k bohatým zemím EU. Svým HDP na obyvatele v PPS se řadí mezi pět nejbohatších zemí EU. Jeho výdaje na sociální ochranu jsou poměrně

vysoké. Tyto výdaje jako % HDP o hodně vzrostly, v roce 2006 činily pouze 17,8 %, v roce 2008 už byly 21,5 % a v roce 2011 jejich předpokládaná výše činila 29,6 %

Míra nezaměstnanosti je hodně vysoká. Vyšší míru nezaměstnanosti mělo v roce 2012 už jenom pět zemí EU. V roce 2008 tato míra činila 6,4 %, ale už v roce 2009 byla skoro dvojnásobná, 12 %. V roce 2011, stejně jako v roce 2012, tato míra činila 14,7 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 – 66 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila pouze o 0,5 let, u žen o 0,4 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 12 let a ženy více jak 16 let.

4.2.10 Itálie

SZ v Itálii zahrnuje oblasti, které se pojí s těmito pojmy: důchodový věk, invalidita, pozůstalí, nemoc, nezaměstnanost, předčasný odchod do důchodu, rodina, mateřství a ekvivalentní otcovské dávky a dávky související s pracovními úrazy a nemocemi z povolání.

Všichni zaměstnanci a OSVČ jsou povinně zapojeny do systému povinného všeobecného pojištění.

Hlavními orgány v systému SZ jsou Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo hospodářství a financí a Ministerstvo zdravotnictví, pod která dále spadá Státní institut sociálního pojištění či Státní institut pojištění pracovních úrazů.

System sociálního pojištění je financován z příspěvků na státní pojištění, které odvádí zaměstnavatelé i zaměstnanci, a prostřednictvím výnosů z daní. Příspěvky na sociální pojištění mohou být i dobrovolné. [38]

Tabulka č. 15: Faktory SZ v Itálii

Počet obyvatel	59 685 227
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	102
Důchodový věk – muži/ženy	65/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	80,1/85,3
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	29,9
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	7518,42
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	10,7

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 15 je patrné, že Itálie je mírou bohatství mírně nad průměrem EU. Její výdaje na sociální ochranu jsou dost vysoké. Tyto výdaje jako % HDP od roku 2006, kdy činily 26,6 %, vzrostly. V roce 2008 představovaly 27,7 % a v roce 2011 byla jejich předpokládaná výše 29,7 %.

Míra nezaměstnanosti patří mezi průměr EU. Od roku 2008 rostla. V roce 2008 činila 6,7 %, v roce 2010 8,4 % a v roce 2012 10,7 %.

Důchodový věk je pro muže o pět let vyšší než pro ženy. Naděje na dožití je pro muže i ženy poměrně vysoká, v roce 2011 byla pro muže nejvyšší v rámci EU. Od roku 2008 do roku 2011 se u mužů zvýšila o 1 rok, u žen o 0,8 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 15 let a ženy dokonce více jak 25 let.

4.2.11 Kypr

Systému sociálního pojištění na Kypru jsou povinně účastny všechny osoby vykonávající výdělečnou činnost. Tento systém spravuje Úřad sociálního pojištění a jsou z něj vypláceny tyto dávky: dávka v nemoci, porodné, příspěvek v mateřství, dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání, včetně dočasné pracovní neschopnosti, dávky v invaliditě a dávky v případě úmrtí, invalidní důchod, dávky v nezaměstnanosti, starobní důchod, vdovský/vdovecký důchod, sirotčí důchod, pohřebné a příspěvek na svatbu.

Zaměstnané osoby mají nárok na všechny výše vyjmenované dávky, ale OSVČ nemají nárok na dávky v nezaměstnanosti a na důchody při pracovních úrazech a nemocech z povolání.

Hlavním orgánem v systému SZ je Ministerstvo práce a sociálních věcí, pod které spadá Úřad sociálního pojištění, Úřad sociální péče, Úřad pro sociální začlenění zdravotně postižených osob a Úřad finanční podpory a dávek.

Systém sociálního pojištění je financován prostřednictvím pojistného odváděného zaměstnavateli, pojištěnci a státem. Zaměstnavatelé odvádějí pojistné za každý měsíc, OSVČ za každé tři měsíce. Pojistná povinnost platí až do důchodového věku. [39]

Tabulka č. 16: Faktory SZ na Kypru

Počet obyvatel	865 878
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	94
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	79,3/83,1
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	22,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	5134,70
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	11,9

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

V tabulce č. 16 je vidět, že Kypr je svým bohatstvím jen mírně pod průměrem EU. Jeho výdaje na sociální ochranu jako % HDP postupně rostou. V roce 2006 činily 18,5 %, v roce 2010 19,5 % a v roce 2011 představovaly 22,6 %.

Míra nezaměstnanosti je nad průměrem EU. Od roku 2008, kdy činila pouhých 3,7 %, vzrostla do roku 2012 na více než trojnásobek. V roce 2010 tato míra činila 6,3 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,8 let, u žen v letech 2009 a 2010 vzrostla až na 83,9 let, ale poté opět klesla na 83,1 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 14 let a ženy více jak 18 let.

4.2.12 Litva

Litevské SZ kryje rizika v těchto oblastech:

- lékařská péče, nemoc, mateřství (otcovství),
- pracovní úrazy a nemoci z povolání,
- pohřebné,
- invalidní důchod,
- starobní důchod, předčasný důchod, pozůstalostní důchod,
- nezaměstnanost a
- rodinné dávky.

Pro zaměstnance jsou povinné všechny oblasti SZ, pro OSVČ jsou povinné oblasti důchodu, zdravotní péče a mateřství (otcovství). Zaměstnanci i OSVČ musejí platit pojistné.

SZ v Litvě spravují Ministerstvo sociálního zabezpečení a práce, Rada Státního fondu sociálního pojištění, Litevský úřad pro trh práce a městské odbory sociální pomoci.

Systémy SZ jsou financovány prostřednictvím pojistného a daní. [40]

Tabulka č. 17: Faktory SZ v Litvě

Počet obyvatel	2 971 905
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	68
Důchodový věk – muži/ženy	62,5/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	68,1/79,3
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	19,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	2 939,95
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	13,3

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

V tabulce č. 17 vidíme, že Litva patří mezi chudší státy EU. Nedosahuje ani 70 % průměru EU. Její výdaje na sociální ochranu jako % HDP nedosahují ani 20 %, ale i tak postupně od roku 2006 rostly. V roce 2006 činily tyto výdaje 13,3 %, v roce 2008 16,1 %, v roce 2009 vzrostly na 21,2 %, ale poté zase klesly. V roce 2011 jejich předpokládaná výše činila 17 %.

Míra nezaměstnanosti je vysoká, v roce 2012 byla osmá nejvyšší v EU. V roce 2008 činila pouhých 5,3 %, v roce 2010 vzrostla na 18 %, poté opět klesla a v roce 2012 činila 13,3 %.

Důchodový věk je pro muže o 2,5 let vyšší než u žen. Naděje na dožití u mužů v roce 2012 byla nejnižší v rámci EU. Od roku 2008 do roku 2011 se u mužů zvýšila o 1,8 let, u žen o 1,7 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu pouze necelých 6 let a ženy téměř 20 let.

4.2.13 Lotyšsko

System SZ v Lotyšsku pokrývá poskytování zdravotní péče a zdravotní pojištění, dávky v mateřství a otcovské dávky, dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání, pohřebné, invalidní důchody, starobní a pozůstalostní důchody, pojištění pro případ nezaměstnanosti a rodinné přídatky.

Hlavními organizacemi v systému SZ jsou Ministerstvo sociálních věcí, Státní úřad sociálního zabezpečení, Státní úřad pro zaměstnanost a obce.

Sociální pojištění je financováno především z příspěvků zaměstnanců, zaměstnavatelů a OSVČ, za které odpovídá Státní správa příjmů. [41]

Tabulka č. 18: Faktory SZ v Lotyšsku

Počet obyvatel	2 023 825
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	60
Důchodový věk – muži/ženy	62/62
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	68,6/78,8
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	17,8
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	1 693,43
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	14,9

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 18 je patrné, že se Lotyšsko řadí k chudším zemím EU. Jeho HDP na obyvatele v PPS představuje pouze 60 % průměru EU. Díky tomu jsou i výdaje na sociální ochranu nízké. V roce 2006 činily 12,7 % HDP, do roku 2010 vzrostly až na 17,8 % HDP, ale jejich předpokládaná výše v roce 2011 spadla na 15,1 % HDP.

Míra nezaměstnanosti je vysoká. Vyšší míru nezaměstnanosti měly v roce 2012 už jenom čtyři státy EU, Portugalsko, Řecko, Španělsko a Chorvatsko. Přitom v roce 2008 míra nezaměstnanosti činila 8 %. Do roku 2010 vzrostla na 19,8 % a do roku 2012 poklesla na 14,9 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 62 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,6 let, u žen přesně o 1 rok. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 7 let a ženy o 10 let více, tedy necelých 17 let.

4.2.14 Lucembursko

SZ v Lucembursku zahrnuje nemocenské dávky, dávky v mateřství a dávky na dlouhodobou péči, dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání, dávky v invaliditě, dávky ve stáří a pozůstalostní dávky, dávky v nezaměstnanosti, dávky při předčasném odchodu do důchodu a rodinné dávky.

V oblasti sociální ochrany funguje řada institucí, např. Státní zdravotní pojišťovna, Státní fond důchodového pojištění, Sdružení úrazových pojišťoven, Státní pojišťovna pro rodinné dávky, Společné středisko pro sociální zabezpečení, Agentura pro rozvoj zaměstnanosti, Posudková služba sociálního zabezpečení či Státní fond solidarity a sociální orgány na místní úrovni.

Pozoruhodností v oblasti SZ v Lucembursku je, že pro tuto oblast existují zvláštní soudy. Jsou to Rozhodčí rada sociálního zabezpečení a Nejvyšší rada sociálního zabezpečení.

System SZ je financován především z příspěvků, ale také ze státního rozpočtu. Zaměstnanci musí platit příspěvky na pojištění pro případ nemoci, mateřství, dlouhodobé péče a na důchodové pojištění a nemusí platit příspěvky na pojištění pro případ pracovního úrazu, rodinné dávky a dávky v nezaměstnanosti. [42]

Tabulka č. 19: Faktory SZ v Lucembursku

Počet obyvatel	537 039
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	266
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	78,8/83,6
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	23,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	13 160,20
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	5,1

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Lucembursko je nejbohatší stát EU. Svým HDP na obyvatele v PPS překračuje průměr EU více než dvojnásobně, což je patrné z tabulky č. 19, ale i tak jeho výdaje na sociální ochranu nejsou nijak vysoké. V roce 2010 představovaly 23,1 % HDP. Od roku 2006, kdy činily 20,4 % HDP, postupně vzrostly do roku 2009 na 24,3 % HDP, ale v roce 2011 jejich výše činila už jenom 22,5 % HDP.

Míra nezaměstnanosti je velice nízká, v roce 2012 byla druhá nejnižší v rámci EU. Tato míra je v Lucembursku velice stabilní, od roku 2008 osciluje okolo hranice 5 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,4 let, u žen o 0,5 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 14 let a ženy necelých 19 let.

4.2.15 Maďarsko

System SZ v Maďarsku chrání při nemoci, mateřství, stáří, invaliditě, nemoci z povolání, pracovním úrazu, smrti, při výchově dětí a v nezaměstnanosti. Tento systém je povinný pro všechny výdělečně činné osoby a příspěvky platí zaměstnavatelé i zaměstnanci.

SZ se dělí na:

- 1) sociální pojištění – důchody a služby zdravotní péče,
- 2) pojištění pro případ nezaměstnanosti,
- 3) systém rodinných dávek,
- 4) systém sociální pomoci.

Hlavními institucemi v oblasti SZ jsou Ústřední správa státního důchodového pojištění a Ředitelství důchodového pojištění úřadů okresní správy, Ministerstvo národního hospodářství, Národní služba zaměstnanosti, jejíž součástí jsou Národní úřad práce, regionální centra práce, místní kanceláře regionálních center práce a regionální centra pro rozvoj a odbornou přípravu pracovníků, Národní ekonomická a sociální rada, Řídící orgán Fondu trhu práce a regionální pracovní rady, Ministerstvo národních zdrojů, aj.

Důchodové pojištění v rámci prvního pilíře je financováno z příspěvků a určené části celkového výběru sociálních příspěvků. Pojištění pro případ nezaměstnanosti je založeno na pojištění, tedy průběžném financování. Podpora rodin je financována z ústředního rozpočtu a sociální pomoc z centrálního rozpočtu a rozpočtů orgánů místní správy. [44]

Tabulka č. 20: Faktory SZ v Maďarsku

Počet obyvatel	9 908 798
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	67
Důchodový věk – muži/ženy	62/62
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	71,2/78,7
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	23,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	3 893,17
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	10,9

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 20 je patrné, že Maďarsko patří k chudším státům EU, ale i tak jeho výdaje na sociální ochranu jsou poměrně vysoké. Tyto výdaje jako % HDP od roku 2006 přesahují hranici 22 %. V roce 2009 vzrostly na 24,3 %, ale poté opět klesly, v roce 2011 činily 23 %.

Mírou nezaměstnanosti se Maďarsko řadí k průměru EU. V roce 2008 tato míra činila 7,8 %, poté vzrostla až na 11,2 % a od té doby se pohybuje okolo hranice 11 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 62 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,2 let, u žen o 0,4 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 10 let a ženy více jak 16 let.

4.2.16 Malta

SZ na Maltě se dělí na příspěvkový systém a nepříspěvkový systém. V rámci příspěvkového systému se odvádějí příspěvky. Tento systém se týká prakticky všech osob. V nepříspěvkovém systému se ověřují majetkové poměry a sociální pomoc je poskytována těm, kteří ji potřebují.

Povinné příspěvky pokrývají dávky spojené s rizikem stáří, úmrtí, invalidity, pracovních úrazů a nemocí z povolání. Dále jsou vypláceny penze a doplňkové dávky, přídavky na děti a sociální pomoc.

Peněžité dávky spravuje Odbor sociálního zabezpečení, dalšími orgány jsou Ministerstvo spravedlnosti a vnitra a Ministerstvo zdravotnictví, péče o starší osoby a komunitní péče.

Systém SZ je financován z daní a z příspěvků na státní pojištění, které platí zaměstnanci, zaměstnavatelé a stát. [43]

Tabulka č. 21: Faktory SZ na Maltě

Počet obyvatel	421 364
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	86
Důchodový věk – muži/ženy	61/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	78,6/82,9
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	19,4
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	4 024,01
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	6,4

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Malta se řadí k chudším státům EU, což je patrné z tabulky č. 21, jelikož její HDP na obyvatele v PPS je pod průměrem EU. Proto i její výdaje na sociální ochranu nedosahují velkých výšek. Tyto výdaje jako % HDP činily v roce 2006 17,7 %, v roce 2008 vzrostly na 18,1 %. V roce 2011 se dostaly pod hranici 19 %, konkrétně 18,9 %.

Míra nezaměstnanosti je nízká. V roce 2012 se řadila mezi pět nejnižších měr v rámci EU. Od roku 2008 do roku 2012 se pohybuje mezi 6 - 7 %.

Důchodový věk je pro muže vyšší než pro ženy, ale pouze o jeden rok. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,5 let, u žen o 0,6 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 18 let a ženy necelých 23 let.

4.2.17 Německo

System SZ v Německu zahrnuje:

- nemocenské pojištění,
- pojištění pro případ odkázanosti na dlouhodobou péči,
- důchodové pojištění,
- úrazové pojištění,
- pojištění pro případ ztráty zaměstnání,
- státní sociální podporu,
- minimální dávky pro uchazeče o zaměstnání,
- podporu ve stáří a v případě snížené výdělečné činnosti,
- rodinné dávky a
- příspěvky na bydlení.

Povinnému pojištění podléhají všichni pracovníci, osvobozeny jsou osoby vykonávající zanedbatelné zaměstnání a osoby zaměstnané krátkodobě.

Hlavními orgány jsou Svaz důchodového pojištění, Regionální úřady německého důchodového pojištění, zdravotní pojišťovny, úrazové pojišťovny, Spolkový úřad práce, aj.

Systém SZ je financován z příspěvků na státní pojištění, které odvádí zaměstnavatelé a zaměstnanci, a prostřednictvím výnosů z daní. [45]

Tabulka č. 22: Faktory SZ v Německu

Počet obyvatel	80 523 746
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	123
Důchodový věk – muži/ženy	67/67
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	78,4/83,2
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	30,6
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	9 132,36
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	5,5

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

V tabulce č. 22 vidíme, že Německo se řadí k bohatým zemím, v rámci EU zaujímá svým HDP na obyvatele v PPS 7. místo. I jeho výdaje na sociální ochranu jsou vysoké a v roce 2010 spolu s Nizozemskem a Finskem byly čtvrté nejvyšší. V roce 2006 tyto výdaje jako % HDP činily 29 %, což postupem času vzrostlo, ale poté opět kleslo a v roce 2011 byla jejich předpokládaná výše 29,4 %.

Míra nezaměstnanosti je velice nízká, v roce 2012 byla čtvrtou nejnižší v rámci EU. V Německu jako v jediném státě EU tato míra od roku 2008, kdy činila 7,5 %, klesla, a to o dva procentní body.

Důchodový věk mužů i žen je stejný, 67 let, a je nejvyšší v rámci EU. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,8 let, u žen o 0,5 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 11 let a ženy více jak 16 let.

4.2.18 Nizozemsko

V Nizozemsku mají tyto oblasti SZ:

- dávky v nemoci a dávky v mateřství,
- pojištění pro případ pracovní neschopnosti,
- dávky v nezaměstnanosti,
- starobní důchod,
- dávky pozůstalým a
- přídavky na děti.

Pojištění jsou všichni zaměstnanci a OSVČ, ale OSVČ nejsou pojištěny pro případ nezaměstnanosti a nepobírají dávky v nemoci nebo dávky v invaliditě.

Instituce zodpovědné za sociální pojištění jsou Ústav pro systémy zaměstnaneckých výhod, Sociální pojišťovna, Ministerstvo sociálních věcí a zaměstnanosti či Ministerstvo zdravotnictví, sociální péče a sportu.

Dále v Nizozemsku funguje také systém sociální pomoci, který spravují obecní úřady. Jedná se o tzv. „záchrannou síť“, která zajišťuje minimální příjem lidem, kteří nemají dostatečné zdroje k pokrytí nezbytných životních nákladů.

System SZ je financován z příspěvků na sociální pojištění a z daní. [46]

Tabulka č. 23: Faktory SZ v Nizozemsku

Počet obyvatel	16 779 575
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	129
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	79,4/83,1
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	32,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	10 157,00
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	5,3

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 23 je patrné, že Nizozemsko je bohatou zemí. Svým HDP na obyvatele v PPS zaujímá spolu s Rakouskem a Irskem druhé místo. Jeho výdaje na sociální ochranu jsou díky tomu velmi vysoké. V roce 2006 činily tyto výdaje jako % HDP 28,8 %, v letech 2007 a 2008 mírně klesly, ale poté, v roce 2009, vzrostly na 31,6 % a v roce 2011 jejich předpokládaná výše činila 32,3 %.

Míra nezaměstnanosti je velmi nízká. V roce 2008 byla ještě nižší, činila pouhých 3,1 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1 rok, u žen o 0,6 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 14 let a ženy více jak 18 let.

4.2.19 Polsko

Součástí SZ v Polsku je sociální pojištění, rodinné dávky, dávky sociální pomoci a dávky v nezaměstnanosti. Sociální pojištění zahrnuje starobní důchod, invalidní důchod, pojištění pro případ nemoci a mateřství, pojištění pro případ pracovních úrazů a nemocí z povolání a zdravotní pojištění, a je povinné pro všechny výdělečně činné osoby.

SZ je součástí obecného rámce Ministerstva práce a sociální politiky. Dalšími institucemi jsou Ústav sociálního pojištění, obecní centra sociální politiky, místní a regionální úřady práce či Státní fond pro rehabilitaci zdravotně postižených osob.

Hlavním zdrojem financování je vybrané pojistné. [47]

Tabulka č. 24: Faktory SZ v Polsku

Počet obyvatel	38 533 299
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	65
Důchodový věk – muži/ženy	65/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	72,6/81,1
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	19,2
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	3 198,02
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	10,1

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

V tabulce č. 24 vidíme, že se Polsko řadí mezi chudší státy EU. Svým HDP na obyvatele v PPS je pátým nejchudším státem EU. Díky tomu jsou i jeho výdaje na sociální ochranu poměrně nízké. Od roku 2006 jsou tyto výdaje stabilní, drží se okolo hranice 19 % HDP. V roce 2011 činily 19,2 % HDP.

Míra nezaměstnanosti je v průměru EU. Od roku 2008, kdy činila 7,1 %, postupně vzrostla. V roce 2010 byla 9,7 % a v roce 2012 činila 10,1 %.

Důchodový věk je pro muže o 5 let vyšší než pro ženy. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,3 let, u žen o 1,1 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 7 let a ženy více jak 21 let, což je oproti mužům třikrát více let.

4.2.20 Portugalsko

SZ v Portugalsku funguje dle zásady všeobecné dostupnosti a skládá se ze systému sociální ochrany občanů, systému pojištění a doplňkového systému. Systém sociální ochrany má za cíl zaručit občanům základní práva, rovné příležitosti a podporu sociální péče a sociální soudržnosti. Systém pojištění je založen na povinných odvodech, které jsou hrazeny zaměstnanci a zaměstnavateli. Jsou z něho vypláceny peněžité dávky nahrazující ušlý příjem v případě nemoci, mateřství, otcovství a osvojení, invalidity, stáří, úmrtí, pracovních úrazů, nemocí z povolání a nezaměstnanosti. Doplňkový systém je dobrovolný.

Na systém sociální ochrany dohlíží Ministerstvo solidarity a sociálního zabezpečení. Další významnou institucí je Ústav sociálního zabezpečení, pod který spadá Národní důchodové

středisko, Národní středisko pro ochranu proti pracovním rizikům a Krajská střediska sociálního zabezpečení.

SZ je financováno především z příspěvků. [48]

Tabulka č. 25: Faktory SZ v Portugalsku

Počet obyvatel	10 487 289
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	77
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	77,6/84,0
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	26,8
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	5 086,71
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	15,9

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Z tabulky č. 25 je patrné, že se Portugalsko řadí k chudším zemím EU, ale i přesto jeho výdaje na sociální ochranu jsou poměrně vysoké. V roce 2006 tyto výdaje jako % HDP činily 24,5 %, poté mírně klesly, v roce 2008 byla jejich hodnota 24,3 %, a dále opět vzrostly. V roce 2011 byla jejich předpokládaná výše 26,5 %.

Míra nezaměstnanosti je vysoká. Spolu s Chorvatskem mají třetí nejhorší míru nezaměstnanosti v EU. Od roku 2008, kdy byla míra nezaměstnanosti 8,5 %, tato míra roste a v roce 2012 se dostala téměř na dvojnásobnou hodnotu.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,4 let, u žen o 1,6 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 12 let a ženy 19 let.

4.2.21 Rakousko

System SZ v Rakousku zahrnuje sociální pojištění, rodinné dávky a dávky na dlouhodobou péči. Pod sociální pojištění spadá zdravotní pojištění, úrazové pojištění, důchodové pojištění a pojištění proti nezaměstnanosti. Sociální pojištění je rozdělené podle území a oboru.

Zdravotní pojišťovny kromě zdravotní péče shromažďují příspěvky na úrazové a důchodové pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti a také hradí příspěvky při péči o dítě. Všechny pojišťovny jsou součástí Hlavního svazu rakouských sociálních pojišťoven, který zastupuje zájmy sociálního pojištění. Dalšími významnými institucemi jsou federální Ministerstvo zdravotnictví, spolkové Ministerstvo práce, sociálních věcí a ochrany spotřebitele, orgán rakouských služeb zaměstnanosti či spolkové Ministerstvo hospodářství, rodiny a mládeže.

SZ je financováno z příspěvků na nemocenské pojištění, pojištění pro případ nezaměstnanosti, důchodové pojištění, pojištění pro případ pracovního úrazu a také z daní.
[49]

Tabulka č. 26: Faktory SZ v Rakousku

Počet obyvatel	8 451 860
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	129
Důchodový věk – muži/ženy	65/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	78,3/83,9
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	30,6
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	9 491,58
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	4,3

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Podle hodnoty HDP na obyvatele v PPS, která se nachází v tabulce č. 26, je patrné, že Rakousko je bohatou zemí EU. Hodnotou 129 zaujímá v rámci EU druhé místo. Díky svému bohatství vydává na sociální ochranu vysoké výdaje. V roce 2006 činily tyto výdaje jako % HDP 28,3 %, v roce 2008 mírně vzrostly na 28,5 % a v roce 2011 byly 29,5 %.

Míra nezaměstnanosti je velice nízká, v roce 2012 byla dokonce nejnižší v EU. Od roku 2008, kdy činila 3,8 %, se stále pohybuje okolo čtyř procentní hranice.

Důchodový věk je pro muže o pět let vyšší než pro ženy. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,5 let, u žen o 0,6 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 13 let a ženy téměř 24 let.

4.2.22 Řecko

Systém SZ se v Řecku člení na:

- systém povinného a doplňkového/podpůrného pojištění – zajišťují jej pojišťovny a je průběžně financován,
- nepovinné profesní doplňkové systémy – jde o financovaný systém zajišťovaný pojišťovnami,
- nepovinná soukromá pojištění – jde o financovaný systém zajišťovaný soukromými pojišťovnami.

V Řecku neexistuje jednotný právní rámec, z toho důvodu jsou dávky SZ, podmínky pro vznik nároku na ně a požadované doklady různé pro každou instituci.

Největší organizací SZ zaměstnanců je Ústav sociálního zabezpečení. Je to všeobecná pojišťovna zaměstnanců, u které je pojištěna většina obyvatel. Pokrývá peněžité dávky

v nemoci, dávky v mateřství a důchody. Další významnou institucí je Úřad pro zaměstnanost, který vyplácí dávky v nezaměstnanosti a rodinné dávky.

Je celá řada pojišťoven pro jednotlivé profese a pro každou pojišťovnu platí jiné právní předpisy. Většina sociálních pojišťoven podléhá kontrole a dozoru Ministerstva práce, sociálního zabezpečení a prosperity.

System SZ v Řecku používá trojstranné financování ze stran zaměstnanců, zaměstnavatelů a státu. Řecká ústava zavedla zásadu tzv. „sociálního státu“ prostřednictvím ustanovení zaručujících vysokou míru sociální ochrany. [51]

Tabulka č. 27: Faktory SZ v Řecku

Počet obyvatel	11 062 508
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	80
Důchodový věk – muži/ženy	65/61
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	78,5/83,1
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	29,1
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	6 284,38
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	24,3

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Řecko svým HDP na obyvatele v PPS je pod průměrem EU, což vidíme v tabulce č. 27. Jeho výdaje na sociální ochranu jsou poměrně vysoké. V roce 2006 tyto výdaje jako % HDP činily 24,8 %, v roce 2008 vzrostly na 26,2 % a v roce 2011 byly 30,2 %.

Míra nezaměstnanosti je velice vysoká, v roce 2012 byla za Španělskem druhou nejvyšší. Přitom v roce 2008 byla 7,7 %, poté rostla. V roce 2010 už činila 12,6 % a za další dva roky se dostala téměř na dvojnásobnou hodnotu.

Důchodový věk je pro muže o čtyři roky vyšší než pro ženy. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,8 let stejně jako u žen. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 14 let a ženy více jak 22 let.

4.2.23 Rumunsko

V Rumunsku jsou veřejné instituce v úzké spolupráci s institucemi soukromými. Veřejné instituce se člení na ústřední úroveň, která zajišťuje ochranu v souvislosti s nemocí, mateřstvím, invaliditou, starobou, přežitím, pracovními úrazy a nemocemi z povolání, rodinou/děťmi a nezaměstnaností, a místní úroveň, která zajišťuje sociální pomoc a ochranu dítěte na základě solidarity a sociálního začlenění. Soukromými institucemi jsou především penzijní pojišťovny, které zajišťují invalidní, starobní a pozůstalostní důchody.

Hlavními organizacemi na ústřední úrovni jsou Ministerstvo práce, rodiny a sociálních věcí, Ministerstvo národní obrany, Rumunská informační služba, Státní úřad pro důchody ve státní správě a Státní agentura pro zaměstnanost pracovních sil. Organizacemi místní veřejné správy jsou úřady starostů a krajská generální ředitelství pro sociální pomoc a ochranu dítěte.

System SZ je financován především z odvodů na SZ, místních rozpočtů a státního rozpočtu. Rodinné dávky a sociální pomoc jsou financovány z daní. [50]

Tabulka č. 28: Faktory SZ v Rumunsku

Počet obyvatel	20 020 074
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	48
Důchodový věk – muži/ženy	64/59
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	71,0/78,2
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	17,6
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	2 155,51
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	7,0

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Jak je patrné z tabulky č. 28, Rumunsko se řadí k chudým státům EU, po Bulharsku je druhou nejchudší zemí EU. Jeho výdaje na sociální ochranu jsou nízké. Od roku 2006, kdy tyto výdaje jako % HDP činily pouhých 12,8 %, vzrostly. V roce 2009 překročily hranici 17 %, konkrétně 17,1 %. V roce 2011 ale klesly na 16,3 %.

Míra nezaměstnanosti je poměrně nízká. Od roku 2008, kdy činila 5,8 %, do roku 2010 vzrostla na 7,3 %, ale do roku 2012 opět klesla na 7 %.

Důchodový věk je pro muže o pět let vyšší než pro ženy. Důchodový věk žen, 59 let, je jeden z nejnižších v EU. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,3 let, u žen přesně o 1 rok. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu 7 let a ženy více jak 19 let.

4.2.24 Slovensko

System SZ na Slovensku zahrnuje nemocenské (zdravotní) pojištění, sociální pojištění, penzijní spoření, státní sociální podporu pro rodiny a dávky sociální pomoci. Sociální pojištění je určeno pro všechny zaměstnance a OSVČ. Zahrnuje nemocenské pojištění, důchodové pojištění, pojištění pro případ pracovního úrazu, pojištění pro případ ztráty zaměstnání a záruční pojištění, kdy zaměstnavatel není schopen dostát svým závazkům.

Hlavními organizacemi jsou Sociální pojišťovna, Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny a Ministerstvo zdravotnictví a samostatných obcí.

Peněžité dávky jsou financovány z pojistného, které platí zaměstnanci, zaměstnavatelé, OSVČ a dobrovolně pojištěné osoby, a z daňových příjmů státu. [52]

Tabulka č. 29: Faktory SZ na Slovensku

Počet obyvatel	5 410 836
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	75
Důchodový věk – muži/ženy	62/62
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	72,3/79,8
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	18,7
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	3 540,71
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	14,0

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Jak je vidět v tabulce č. 29, Slovensko se svým HDP na obyvatele v PPS řadí mezi chudší státy EU. Jeho výdaje na sociální ochranu jsou spíše nízké. V roce 2006 byly ještě nižší, činily pouze 16,4 % HDP, do roku 2008 klesly na 16,1 % HDP, ale poté vzrostly. V roce 2011 jejich předpokládaná výše činila 18,2 % HDP.

Mírou nezaměstnanosti Slovensko patřilo v roce 2012 k deseti státům EU s největší mírou nezaměstnanosti. V roce 2008 dosahovala zhruba průměru, který měla EU v roce 2012, v roce 2010 vzrostla na 14,5 % a poté klesla.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 62 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,5 let, u žen o 0,8 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 10 let a ženy téměř 18 let.

4.2.25 Slovinsko

System SZ ve Slovinsku se skládá ze sociálního pojištění, rodinných dávek a systému sociální pomoci. Sociální pojištění, které je povinné pro všechny zaměstnané osoby a OSVČ, zahrnuje povinné důchodové pojištění a pojištění pro případ invalidity, povinné zdravotní pojištění, pojištění pro případ nezaměstnanosti a pojištění na ochranu rodičovství.

Instituce zodpovědné za SZ jsou Ústav důchodového a invalidního pojištění Slovinska, Úřad pro zaměstnanost Republiky Slovinsko, centra sociální práce, nad kterými má dohled Ministerstvo práce, rodiny a sociálních věcí, a Ústav zdravotního pojištění Slovinska.

System SZ je financován z příspěvků pojištěnců a zaměstnavatelů na SZ a ze státního rozpočtu. [53]

Tabulka č. 30: Faktory SZ ve Slovinsku

Počet obyvatel	2 058 821
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	84
Důchodový věk – muži/ženy	63/61
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	76,8/83,3
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	25,0
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	5 066,65
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	8,9

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Jak je patrné z tabulky č. 30, Slovinsko svým HDP na obyvatele v PPS je pod průměrem EU. Jeho výdaje na sociální ochranu v roce 2010 představovaly čtvrtinu HDP. V roce 2006 tyto výdaje jako % HDP činily 22,7 %, do roku 2008 klesly na 21,4 %, ale poté vzrostly. V roce 2011 byla jejich předpokládaná výše stejná jako v roce 2010.

Míra nezaměstnanosti byla v roce 2012 pod průměrem EU. Od roku 2008, kdy činila 4,4 %, vzrostla na dvojnásobnou výši.

Důchodový věk pro muže je o 2 roky vyšší než pro ženy. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,3 let, u žen o 0,7 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu necelých 14 let a ženy více jak 22 let.

4.2.26 Španělsko

System SZ ve Španělsku se dělí na příspěvkový a nepříspěvkový systém. Příspěvkový systém se dále dělí na obecný režim, který je určen pro zaměstnance, a zvláštní režimy, které jsou určeny pro OSVČ, horníky v uhelných dolech a pracovníky na moři. Nepříspěvkový systém je určen pro osoby ve stavu potřebnosti a zahrnuje dávky lékařské péče, důchodové a invalidní dávky, zvláštní podporu v nezaměstnanosti, rodinné příspěvky a nepříspěvkové dávky v mateřství. Existuje také nepovinné pojištění, které je dobrovolné a je určeno k rozšíření nároku na dávky SZ.

Hlavními organizacemi SZ jsou Generální finanční správa sociálního zabezpečení, Státní úřad sociálního zabezpečení, Úřad sociálního zabezpečení pro pracovníky na moři, Úřad pro problematiku seniorů a sociálních služeb a Státní veřejná služba zaměstnanosti.

Systemy SZ jsou financovány z příspěvků a z daní. [55]

Tabulka č. 31: Faktory SZ ve Španělsku

Počet obyvatel	46 704 308
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	96
Důchodový věk – muži/ženy	65/65
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	79,4/85,4
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	25,8
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	5 988,75
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	25,0

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Španělsko svým HDP na obyvatele v PPS dosahuje téměř na průměr EU, to vidíme v tabulce č. 31. Jeho výdaje na sociální ochranu v roce 2010 představovaly čtvrtinu HDP. V roce 2006 tyto výdaje jako % HDP činily 20,5 %. Do roku 2008 vzrostly na 22,2 % a rostly i v dalších letech.

Míra nezaměstnanosti v roce 2012 byla největší ze všech států EU a byla nejvyšší i v letech 2008, 2010 a 2011. V roce 2008 činila 11,3 %, v roce 2009 18 %, v roce 2010 20,1 % a v roce 2011 21,7 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný, 65 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,1 let, u žen o 0,8 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 14 let a ženy více jak 20 let.

4.2.27 Spojené království

System SZ ve Spojeném království zahrnuje:

- systém státního pojištění,
- státní zdravotní službu,
- rodinné dávky a program daňového kreditu pro děti,
- nepřispěvkové dávky pro některé kategorie osob zdravotně postižených nebo sociálních pracovníků a
- další příspěvky hrazené zaměstnavatelem.

Většinu dávek SZ zajišťuje Ministerstvo práce a důchodů, výběr a evidenci příspěvků má na starosti daňová a celní správa Spojeného království, dávky na bydlení zajišťují orgány místní správy a rodičovské dovolené a mzdy má na starosti Ministerstvo pro podnikání, inovace a kvalifikaci.

System SZ je financován z příspěvků na státní pojištění, které odvádí zaměstnavatelé, zaměstnanci, OSVČ a osoby dobrovolně pojištěné, a z výnosu z daní. [54]

Tabulka č. 32: Faktory SZ ve Spojeném království

Počet obyvatel	63 896 071
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	105
Důchodový věk – muži/ženy	65/60
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	79,1/83,1
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	27,4
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	6 974,04
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	7,9

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Jak je patrné z tabulky č. 32, Spojené království je bohatší zemí EU. Svým HDP na obyvatele v PPS mírně překračuje průměr EU. Výdaje na sociální ochranu jsou poměrně vysoké. V roce 2006 tyto výdaje jako % HDP činily 25,6 %, poté vzrostly, v roce 2009 činily 28,6 %, ale poté zase klesly a v roce 2011 byly ve výši 27,3 %.

Míra nezaměstnanosti je pod průměrem EU, v roce 2012 Spojené království zaujímalo 11. nejlepší místo. Od roku 2008, kdy tato míra činila 5,6 %, postupně rostla. V roce 2011 nabývala přesně 8 % a v roce 2012 o jednu desetinu procenta klesla.

Důchodový věk je pro muže o pět let vyšší než pro ženy. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 1,3 let, u žen o 1,2 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu více jak 14 let a ženy více jak 23 let.

4.2.28 Švédsko

Oblastmi SZ ve Švédsku jsou zdravotní pojištění, dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání, dávky v invaliditě, starobní a pozůstalostní důchody, pojištění pro případ nezaměstnanosti a rodinné dávky a rodičovské pojištění.

Instituce zodpovědné za SZ jsou Ministerstvo zdravotnictví a sociálních věcí, Ministerstvo práce či Správa sociálního zabezpečení.

System SZ je financován z daní a z příspěvků na SZ. [56]

Tabulka č. 33: Faktory SZ ve Švédsku

Počet obyvatel	9 555 893
HDP na 1 obyvatele v PPS (EU 28 = 100)	125
Důchodový věk – muži/ženy	61-67/61-67
Naděje na dožití při narození (2011) – muži/ženy	79,9/83,8
Výdaje na sociální ochranu jako % HDP (2010)	30,4
Výdaje na sociální ochranu v PPS (2010)	9 033,89
Míra nezaměstnanosti v % (2012)	8,0

Zdroj: upraveno podle [16], [17], [18], [20], [23], [28]

Švédsko je šestou nejbohatší zemí EU. Jak je patrné z tabulky č. 33, svým HDP na obyvatele v PPS přesahuje průměr EU o 25 %. Jeho výdaje na sociální ochranu jsou poměrně vysoké. Představují 30 % HDP Švédska. Už od roku 2006 se kolem 30 % stále pohybují. Jen v roce 2009 tyto výdaje jako % HDP činily 32 %.

Míra nezaměstnanosti je pod průměrem EU. V roce 2008 tato míra činila 6,2 %, poté vzrostla, v roce 2010 byla její hodnota 8,6 %, v následujícím roce klesla na 7,8 %, ale do roku 2012 opět vzrostla, a to na 8 %.

Důchodový věk je pro muže i ženy stejný a je v rozmezí od 61 let do 67 let. Naděje na dožití se od roku 2008 do roku 2011 u mužů zvýšila o 0,7 let, u žen o 0,5 let. Z toho plyne, že muži by měli být poživateli starobního důchodu minimálně 13 let a ženy minimálně 17 let.

4.3 Komparace států EU

Následující kapitola se zabývá komparací SZ výše uvedených států EU. Ve všech státech se vyplácejí obdobné dávky, které kryjí rizika stáří, nemoci, nezaměstnanosti, úrazu, invalidity, rodičovství a mateřství, úmrtí, chudoby (resp. sociálního vyloučení), apod. V tom si jsou všechny státy podobné. Je podobný i způsob financování dávek. Ve všech státech je vybíráno pojistné a některé dávky jsou financovány přímo ze státního rozpočtu, většinou jde o rodinné dávky nebo o dávky sociální pomoci. Jednotlivé státy se však liší výší odváděného pojistného od zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ a jiných pojištěných osob. Také se liší vládními příspěvky do systému SZ. Pro ilustraci v tabulce č. 34 je uveden procentní podíl HDP, jak bylo SZ v jednotlivých státech financováno v roce 2010.

Tabulka č. 34: Výše příspěvků od zaměstnavatelů, pojištěných osob a státu v % HDP v roce 2010 ve státech EU

Stát	Sociální příspěvky hrazené zaměstnavateli	Sociální příspěvky placené pojištěnými osobami	Vládní příspěvky
EU 28	10,9	5,9	12,0
Belgie	12,8	6,3	10,9
Bulharsko	5,7	3,0	9,5
Česká republika	10,1	4,8	5,2
Dánsko	4,5	4,8	28,9
Německo	10,7	9,3	11,9
Estonsko	13,8	0,5	3,5
Irsko	6,3	3,2	17,8
Řecko	9,4	6,2	10,5
Španělsko	11,1	3,1	11,2
Francie	14,1	6,8	11,1
Chorvatsko	6,5	7,4	8,1
Itálie	11,4	4,5	13,7
Kypr	5,8	4,0	13,3
Lotyšsko	6,5	2,3	8,7
Litva	8,1	2,7	5,9
Lucembursko	6,6	5,9	11,0
Maďarsko	8,3	5,3	10,1
Malta	6,9	3,0	9,1
Nizozemsko	11,1	11,0	8,7
Rakousko	11,0	7,8	10,3
Polsko	8,0	3,2	3,4
Portugalsko	8,3	4,0	12,7
Rumunsko	5,2	2,2	8,6
Slovinsko	6,6	9,6	8,2
Slovensko	8,2	3,8	5,8
Finsko	11,9	4,0	15,3
Švédsko	12,2	3,1	16,7
Spojené království	9,7	3,6	12,9

Zdroj: upraveno podle [22]

Jak je vidět, nejvíce za sebe a své zaměstnance platí zaměstnavatelé ve Francii, v roce 2010 to bylo 14,1 % HDP. Naopak nejméně platí v Dánsku, v roce 2010 to bylo pouhých 4,5 % HDP. Dánsko to má však vykompenzováno vládními příspěvky, které v roce 2010 činily 28,9 % HDP. Sociální příspěvky, které jsou placeny pojištěnými osobami, dosahovaly nejvyšší hodnoty, 11 % HDP, v Nizozemsku. Naopak nejnižší byly v Estonsku, pouhých

0,5 % HDP. Jak už bylo řečeno, v Dánsku byly vládní příspěvky v roce 2010 velmi vysoké a byly nejvyšší v rámci celé EU. Nejnižší vládní příspěvky byly naopak v Polsku, pouhých 3,4 % HDP. V tabulce je také uveden průměr všech států EU. Průměr sociálních příspěvků hrazených zaměstnavateli činil v roce 2010 10,9 % HDP, průměr sociálních příspěvků placených pojištěnými osobami představoval 5,9 % HDP a průměr vládních příspěvků dosahoval 12 % HDP.

Dále bude provedena komparace na základě dalších ukazatelů. Velice důležitým faktorem je ekonomická vyspělost země. Nejvhodnější ukazatelem je HDP. Ovšem, jelikož má každý stát jiný počet obyvatel, musí se také HDP přepočítat na jednoho obyvatele. Ani toto ještě nestačí. V každém státě jsou jiné ceny statků a služeb, proto je potřeba HDP na obyvatele vyjádřit v PPS. PPS je společná měna, která stírá rozdíly v cenových úrovních mezi zeměmi. Takto vyjádřené HDP se nachází v tabulce č. 35 a je zde také uvedeno pořadí států od nejbohatšího (1) po nejchudší (28). Nejvyšší HDP na obyvatele v PPS má Lucembursko, 67 100. I když je to malá země s malým počtem obyvatel, je velice bohatá, a to dokonce tak, že druhé nejbohatší Rakousko přesahuje více než dvojnásobně. Naopak nejchudší zemí v rámci EU je Bulharsko se svým HDP na obyvatele v PPS rovným 12 100. Když ho porovnáme s Lucemburskem, jeho bohatství nedosahuje ani 1/5 bohatství Lucemburska. Uprostřed tohoto hodnocení je Kypr, na 14. místě, a Malta, na 15. místě, i oni dosahují svým HDP na obyvatele v PPS pouze 1/3 bohatství Lucemburska.

Dalším důležitým ukazatelem států EU je míra nezaměstnanosti v procentním vyjádření. Tato míra nám udává, kolik je nezaměstnaných osob jako procentní podíl aktivního obyvatelstva. V tabulce č. 35 je uvedena procentní míra nezaměstnanosti všech států EU včetně pořadí, kdy 1 značí nejnižší míru nezaměstnanosti a 28 nejvyšší. Nejhuře ze všech států je na tom Španělsko, jehož míra nezaměstnanosti byla v roce 2012 25 %, těsně za ním bylo ve stejném roce Řecko s 24,3 % nezaměstnaností. Další státy, Chorvatsko a Portugalsko, mají odskok téměř deseti procent. Ve středu řady jsou Francie a Estonsko, u nichž míra nezaměstnanosti v roce 2012 mírně přesahovala 10 %. Tato hranice je i průměrem v rámci EU. Míru nezaměstnanosti do 6 % měly v roce 2012 pouze čtyři státy, Německo, Nizozemsko, Lucembursko a Rakousko. Posledně jmenovaný měl procentní míru nezaměstnanosti nejnižší, pouhých 4,3 %.

Jako poslední ukazatel, který je uveden v tabulce č. 35, jsou výdaje na sociální ochranu, které stejně jako HDP, musejí být vyjádřeny na jednoho obyvatele a v PPS. I k těmto výdajům byla přiřazena pořadí, kdy 1 označuje největší objem výdajů na obyvatele v PPS a 28

nejmenší. Nejvíce prostředků na sociální ochranu vynakládá Lucembursko, 13 160,20. Je to dáno především výší jeho HDP na obyvatele v PPS. Nejméně prostředků naopak vynakládá Lotyšsko, 1 693,43. Na to, jak je Lucembursko bohaté, nevykládá na sociální ochranu mnoho finančních prostředků. Druhé Nizozemsko, vynakládá 10 157 prostředků, což není až takový rozdíl. Ovšem, kolik stát vynakládá na sociální ochranu, nezáleží pouze na výši HDP, ale také například na tradicích dané země.

Tabulka č. 35: Ukazatelé SZ ve státech EU včetně pořadí států

Stát	HDP na obyvatele v PPS 2012	Pořadí	Míra nezaměstnanosti v % 2012	Pořadí	Výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS 2010	Pořadí
Belgie	30 700	8	7,6	9	8 645,48	8
Bulharsko	12 100	28	12,3	20	1 996,30	27
Česká republika	20 700	17	7,0	6-7	4 166,35	18
Dánsko	32 100	6	7,5	8	10 118,43	3
Německo	31 500	7	5,5	4	9 132,36	5
Estonsko	18 200	22	10,2	15	2 829,70	25
Irsko	32 900	3	14,7	23	8 129,97	10
Řecko	19 500	18	24,3	27	6 284,38	13
Španělsko	24 400	13	25,0	28	5 988,75	14
Francie	27 700	10	10,3	16	9 078,73	6
Chorvatsko	15 700	26	15,9	25-26	3 052,13	23
Itálie	25 600	12	10,7	17	7 518,42	11
Kypr	23 400	14	11,9	19	5 134,70	15
Lotyšsko	16 400	25	14,9	24	1 693,43	28
Litva	18 300	21	13,3	21	2 939,95	24
Lucembursko	67 100	1	5,1	2	13 160,20	1
Maďarsko	17 000	24	10,9	18	3 893,17	20
Malta	22 000	15	6,4	5	4 024,01	19
Nizozemsko	32 600	4	5,3	3	10 157,00	2
Rakousko	33 100	2	4,3	1	9 491,58	4
Polsko	17 100	23	10,1	14	3 198,02	22
Portugalsko	19 400	19-20	15,9	25-26	5 086,71	16
Rumunsko	13 500	27	7,0	6-7	2 155,51	26
Slovinsko	21 400	16	8,9	13	5 066,65	17
Slovensko	19 400	19-20	14,0	22	3 540,71	21
Finsko	29 400	9	7,7	10	8 317,72	9
Švédsko	32 200	5	8,0	12	9 033,89	7
Spojené království	26 800	11	7,9	11	6 974,04	12

Zdroj: upraveno podle [16], [19], [28]

Jelikož se nejvíce vydajů (30 – 50 % objemu vydajů na sociální ochranu) ve většině zemí vynakládá na dávky důchodového pojištění, je dále potřeba posoudit důchodový věk, neboli

věk odchodu do starobního důchodu, a naději na dožití při narození. Údaje k této komparaci jsou uvedeny v následující tabulce č. 36.

Tabulka č. 36: Důchodový věk a naděje na dožití při narození ve státech EU

Stát	Důchodový věk				Naděje na dožití při narození (2011)			
	Muži	Pořadí	Ženy	Pořadí	Muži	Pořadí	Ženy	Pořadí
Belgie	65	13-26	65	19-26	77,8	14-15	83,2	10-11
Bulharsko	63	9-11	60	3-10	70,7	26	77,8	28
Česká republika	62	4-7	56-60	1	74,8	19	81,1	20-21
Dánsko	65	13-26	65	19-26	77,8	14-15	81,9	18
Německo	67	28	67	28	78,4	11	83,2	10-11
Estonsko	63	9-11	61	12-14	71,2	23-24	81,3	19
Irsko	65-66	27	65-66	27	78,3	12-13	82,8	17
Řecko	65	13-26	61	12-14	78,5	9-10	83,1	12-15
Španělsko	65	13-26	65	19-26	79,4	3-4	85,4	2
Francie	60	1	60	3-10	78,7	7	85,7	1
Chorvatsko	65	13-26	60-65	11	73,9	20	80,4	22
Itálie	65	13-26	60	3-10	80,1	1	85,3	3
Kypr	65	13-26	65	19-26	79,3	5	83,1	12-15
Lotyšsko	62	4-7	62	16-18	68,6	27	78,8	25
Litva	62,5	8	60	3-10	68,1	28	79,3	24
Lucembursko	65	13-26	65	19-26	78,5	9-10	83,6	8
Maďarsko	62	4-7	62	16-18	71,2	23-24	78,7	26
Malta	61	2	60	3-10	78,6	8	82,9	16
Nizozemsko	65	13-26	65	19-26	79,4	3-4	83,1	12-15
Rakousko	65	13-26	60	3-10	78,3	12-13	83,9	5
Polsko	65	13-26	60	3-10	72,6	21	81,1	20-21
Portugalsko	65	13-26	65	19-26	77,6	16	84,0	4
Rumunsko	64	12	59	2	71,0	25	78,2	27
Slovinsko	63	9-11	61	12-14	76,8	18	83,3	9
Slovensko	62	4-7	62	16-18	72,3	22	79,8	23
Finsko	65	13-26	65	19-26	77,3	17	83,8	6-7
Švédsko	61-67	3	61-67	15	79,9	2	83,8	6-7
Spojené království	65	13-26	60	3-10	79,1	6	83,1	12-15

Zdroj: upraveno podle [23], [28]

Důchodový věk i doba dožití při narození se u mužů i žen výrazně liší, proto je potřeba muže a ženy hodnotit zvlášť. Pořadí 1 označuje nejnižší důchodový věk a 28 označuje nejvyšší. Nejprve je posouzen důchodový věk u mužů. Nejnižší, 60 let, je ve Francii. Naopak

nejvyšší, 67 let, je v Německu. Rozdíl těchto let je pak 7 let. Ve většině států je důchodový věk pro muže 65 let, konkrétně v Belgii, v Dánsku, v Řecku, ve Španělsku, v Chorvatsku, v Itálii, na Kypru, v Lucembursku, v Nizozemsku, v Rakousku, v Polsku, v Portugalsku, ve Finsku a ve Spojeném království. Důchodový věk u žen je nejnižší v České republice, 56 – 60 let, a v Rumunsku, 59 let. Naopak nejvyšší je v Německu, stejně jako u mužů 67 let. Rozdíl těchto let je 12 let. Nejvíce se u žen vyskytují dva důchodové věky, 60 let v Bulharsku, ve Francii, v Itálii, v Litvě, na Maltě, v Rakousku, v Polsku a ve Spojeném království, a 65 let v Belgii, v Dánsku, ve Španělsku, na Kypru, v Lucembursku, v Nizozemsku, v Portugalsku a ve Finsku. Stejný věk pro odchod do důchodu u mužů i u žen má 15 států.

Dále je porovnána naděje na dožití při narození z roku 2011, kde pořadí 1 označuje nejvyšší naději na dožití při narození a 28 označuje nejnižší. Opět se musí ženy a muži posuzovat zvlášť, protože ani v jednom státě se muži a ženy nedožívají stejného věku, ve všech státech se vyššího věku dožívají ženy. U mužů se nejnižšího věku dožívají v Litvě, 68,1 let. Naopak nejvyššího věku se muži dožívají v Itálii, 80,1 let. Rozdíl nejnižšího a nejvyššího věku u mužů je přesně 12 let. U žen se nejnižšího věku dožívají v Bulharsku, 77,8 let. Naopak nejvyššího věku se ženy dožívají ve Francii, 85,7 let. Rozdíl nejnižšího a nejvyššího věku u žen je 7,9 let.

Tyto dva faktory, důchodový věk a naděje na dožití při narození, ovlivňují dobu pobírání starobního důchodu a na základě toho i objem vyplácených dávek důchodového pojištění. Starobní důchod by měli muži pobírat nejkratší dobu v Litvě, 5,6 let, a nejdéle ve Švédsku, 18,9 let. Rozdíl u mužů činí 13,3 let. U žen by starobní důchod nejkratší dobu měly pobírat v Německu, 16,2 let, a nejdéle ve Francii, 25,7 let. Rozdíl u žen činí 9,5 let. Když porovnáme nejkratší dobu u mužů a žen, rozdíl těchto hodnot činí 10,6 let. A když porovnáme nejdéle u mužů a žen, rozdíl těchto hodnot činí 6,8 let.

4.4 Statistická analýza závislosti výdajů na sociální ochranu

Součástí této diplomové práce je i využití statistické metody. Zjištění závislosti výdajů na sociální ochranu bude provedeno pomocí regresní analýzy. Regresní analýza zkoumá závislost hodnot jedné proměnné (závislá proměnná Y) na hodnotách druhé proměnné (nezávislá proměnná X).

Údaje, které jsou potřebné pro tuto analýzu, byly zjištěny z Eurostatu (statistického úřadu EU). Z těchto údajů bude zjišťováno, zda výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS jsou

ovlivněny velikostí vyprodukovaného HDP na obyvatele v PPS a procentní mírou nezaměstnanosti.

Na začátku testování každé zkoumané závislosti je potřeba si vytvořit bodový graf, který bude proložen regresní přímkou. Regresní model bude vybrán na základě indexu determinace R^2 . Díky tomuto indexu bude zjištěna vhodnost modelu. Index determinace nabývá hodnot v intervalu $< 0, 1 >$ a čím vyšší tento index je, tím je daný regresní model vhodnější. Při regresní analýze je testována nulová hypotéza H_0 : *Y nezávisí na X* oproti alternativní hypotéze H_1 : *Y závisí na X*, kde Y představuje v tomto případě výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS a X označuje nezávislou proměnnou, v tomto případě postupně velikost vyprodukovaného HDP na obyvatele v PPS a procentní míru nezaměstnanosti. K rozhodnutí, zda zamítnout či nezamítnout nulovou hypotézu H_0 , bude použita hladina významnosti $\alpha = 0,05$. Tato hladina významnosti se bude dále porovnávat s vypočítanou *p-hodnotou*. V případě, že bude *p-hodnota* $> \alpha$, nulová hypotéza H_0 se nezamítá, tzn., není prokázána závislost mezi zkoumanými veličinami. [8]

4.4.1 Závislost výdajů na sociální ochranu na obyvatele v PPS na vyprodukovaném HDP na obyvatele v PPS

Jako první bude zjišťována závislost výdajů na sociální ochranu na obyvatele v PPS na vyprodukovaném HDP na obyvatele v PPS. Úkolem regresní analýzy je zjistit, zda tato závislost existuje či neexistuje. Může být tedy položena nulová hypotéza H_0 : *výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS nezávisí na velikosti HDP na obyvatele v PPS* oproti alternativní hypotéze H_1 : *výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS závisí na velikosti HDP na obyvatele v PPS*. V následující tabulce č. 37 jsou uvedeny informace potřebné k provedení této analýzy.

Tabulka č. 37: Velikost HDP na obyvatele v PPS a výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS ve státech EU

Stát	HDP na obyvatele v PPS v roce 2010	Výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS v roce 2010
Belgie	29 400	8 645,48
Bulharsko	10 800	1 996,30
Česká republika	19 700	4 166,35
Dánsko	31 200	10 118,43
Německo	29 200	9 132,36
Estonsko	15 600	2 829,70
Irsko	31 400	8 129,97
Řecko	21 600	6 284,38
Španělsko	24 200	5 988,75
Francie	26 600	9 078,73
Chorvatsko	14 700	3 052,13
Itálie	25 100	7 518,42
Kypr	23 600	5 134,70
Lotyšsko	13 500	1 693,43
Litva	15 100	2 939,95
Lucembursko	64 000	13 160,20
Maďarsko	16 100	3 893,17
Malta	21 300	4 024,01
Nizozemsko	31 700	10 157,00
Rakousko	30 900	9 491,58
Polsko	15 400	3 198,02
Portugalsko	19 600	5 086,71
Rumunsko	12 400	2 155,51
Slovinsko	20 600	5 066,65
Slovensko	18 100	3 540,71
Finsko	27 900	8 317,72
Švédsko	30 200	9 033,89
Spojené království	26 300	6 974,04

Zdroj: upraveno podle [16], [19]

Jako první je potřeba vytvořit bodový graf a zobrazit regresní přímku (spojnici trendu), pomocí které bude zvolen vhodný regresní model. Vhodnost modelu je posuzována, jak už bylo řečeno, podle indexu determinace R^2 . V tomto případě jde o logaritmický model s indexem determinace $R^2 = 0,9138$. Tento model má tvar

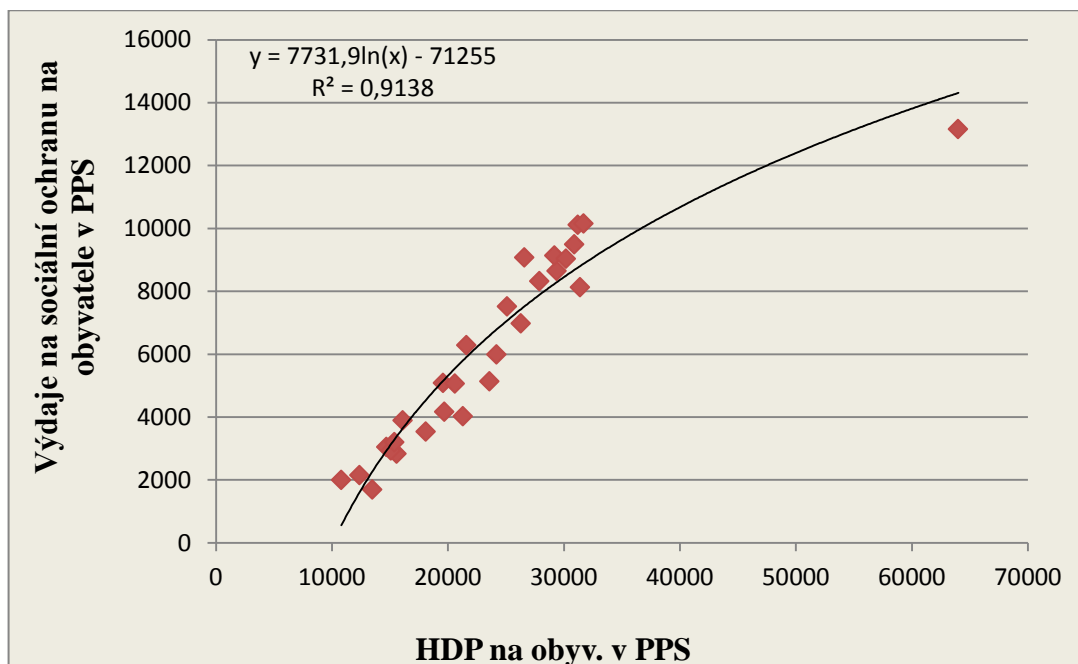
$$y = a + b * \ln x$$

(4)

a jeho grafem je přirozený logaritmus. Koeficient $a = -71255$ a koeficient $b = 7731,9$.

Zvolený regresní model zobrazuje následující graf č. 3, z něhož je patrná závislost.

Graf č. 3: Regresní křivka – závislost výdajů na sociální ochranu na HDP



Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 38: Regrese – závislost výdajů na sociální ochranu na HDP

Regresní statistika				
Násobné R	0,955915682			
R²	0,913774792			
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,910458438			
Chyba stř. hodnoty	913,591745			
Pozorování	28			
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P
a	-71255,49081	4663,387687	-15,2797699	1,67103E-14
b	7731,862067	465,7951506	16,59927558	2,35316E-15

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je vidět v tabulce č. 38, potvrdily se hodnoty z grafu č. 3, v obou případech je stejný index determinace, koeficient *a* i koeficient *b*. Navíc v této tabulce najdeme *Hodnotu P* (*p-hodnotu*), která je pro analýzu velice důležitá. Jak už bylo řečeno, v případě, že bude *p-hodnota* > α , nulová hypotéza H_0 se nezamítá, tzn., není prokázána závislost mezi zkoumanými veličinami. V tomto případě je tomu naopak, *p-hodnota* < α , tedy nulová hypotéza H_0 se zamítá a přijímá se alternativní hypotézu H_1 , tzn., výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS závisí na velikosti HDP na obyvatele v PPS. Toto se může říci i jinak, čím vyšší HDP na obyvatele v PPS daná země vyprodukuje, tím více výdajů může vynaložit na sociální ochranu.

4.4.2 Závislost výdajů na sociální ochranu na obyvatele v PPS na procentní míře nezaměstnanosti

Další testování se bude zaměřovat na závislost výdajů na sociální ochranu na obyvatele v PPS na procentní míře nezaměstnanosti. Úkolem regresní analýzy je, stejně jako v minulém případě, zjistit, zda tato závislost existuje či neexistuje. Nulová hypotéza v tomto případě zní H_0 : výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS nezávisí na procentní míře nezaměstnanosti oproti alternativní hypotéze H_1 : výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS závisí na procentní míře nezaměstnanosti. V následující tabulce č. 39 jsou uvedeny informace potřebné k provedení analýzy.

Tabulka č. 39: Míra nezaměstnanosti v % a výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS ve státech EU

Stát	Míra nezaměstnanosti v % v roce 2010	Výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS v roce 2010
Belgie	8,3	8 645,48
Bulharsko	10,3	1 996,30
Česká republika	7,3	4 166,35
Dánsko	7,5	10 118,43
Německo	16,9	9 132,36
Estonsko	8,4	2 829,70
Irsko	9,7	8 129,97
Řecko	11,8	6 284,38
Španělsko	13,9	5 988,75
Francie	8,4	9 078,73
Chorvatsko	6,3	3 052,13
Itálie	18,0	7 518,42
Kypr	19,8	5 134,70
Lotyšsko	4,6	1 693,43
Litva	11,2	2 939,95
Lucembursko	6,9	13 160,20
Maďarsko	7,1	3 893,17
Malta	4,5	4 024,01
Nizozemsko	9,7	10 157,00
Rakousko	12,0	9 491,58
Polsko	4,4	3 198,02
Portugalsko	7,3	5 086,71
Rumunsko	12,6	2 155,51
Slovinsko	14,5	5 066,65
Slovensko	7,3	3 540,71
Finsko	7,8	8 317,72
Švédsko	20,1	9 033,89
Spojené království	8,6	6 974,04

Zdroj: upraveno podle [16], [28]

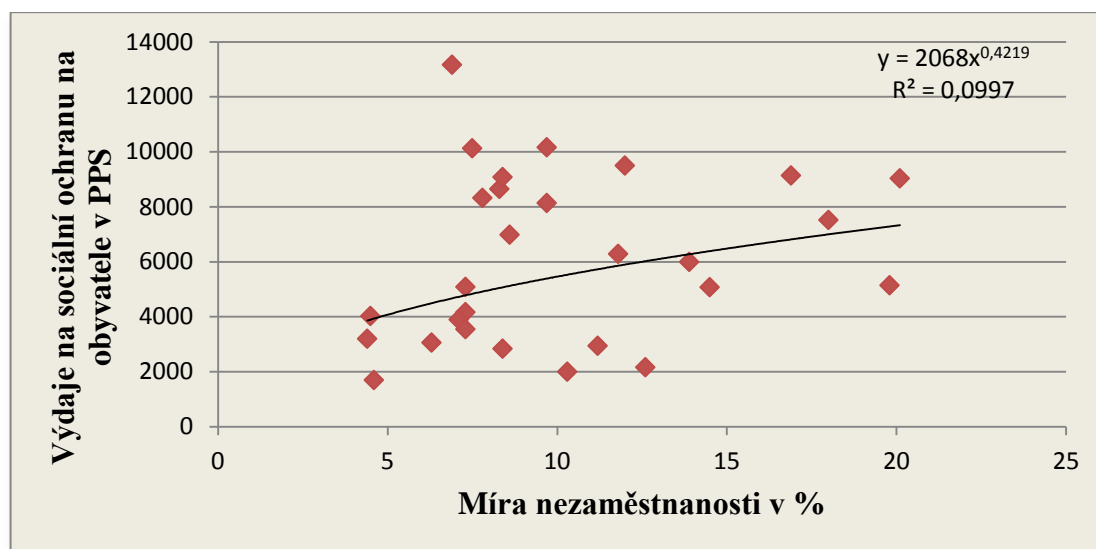
Stejně jako v minulém případě, je nejprve potřeba vytvořit bodový graf a zobrazit regresní přímku (spojnici trendu), pomocí které bude zvolen vhodný regresní model. V tomto případě je index determinace R^2 nejvyšší u mocninného modelu, kde tento index $R^2 = 0,0997$. Tento model má tvar

$$y = a * x^b \quad (5)$$

a jeho grafem je mocninná funkce. Koeficient $a = 2068$ a koeficient $b = 0,4219$.

Zvolený regresní model zobrazuje následující graf č. 4, z něhož není patrná závislost.

Graf č. 4: Regresní křivka – závislost výdajů na sociální ochranu na procentní míře nezaměstnanosti



Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 40: Regrese – závislost výdajů na sociální ochranu na procentní míře nezaměstnanosti

Regresní statistika				
Násobné R	0,315805094			
R^2	0,099732857			
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,065107198			
Chyba stř. hodnoty	0,542732944			
Pozorování	28			
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P
a	2068,014422	0,565026367	13,5114831	2,89503E-13
b	0,421856557	0,248567703	1,697149517	0,101609394

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je vidět v tabulce č. 40, potvrdily se hodnoty z grafu č. 4, je stejný index determinace, koeficient a i koeficient b . P -hodnota = 0,101609394, tzn., p -hodnota $> \alpha$, tím pádem H_0 se nezamítá, tzn., není prokázána závislost, výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS nezávisí na procentní míře nezaměstnanosti.

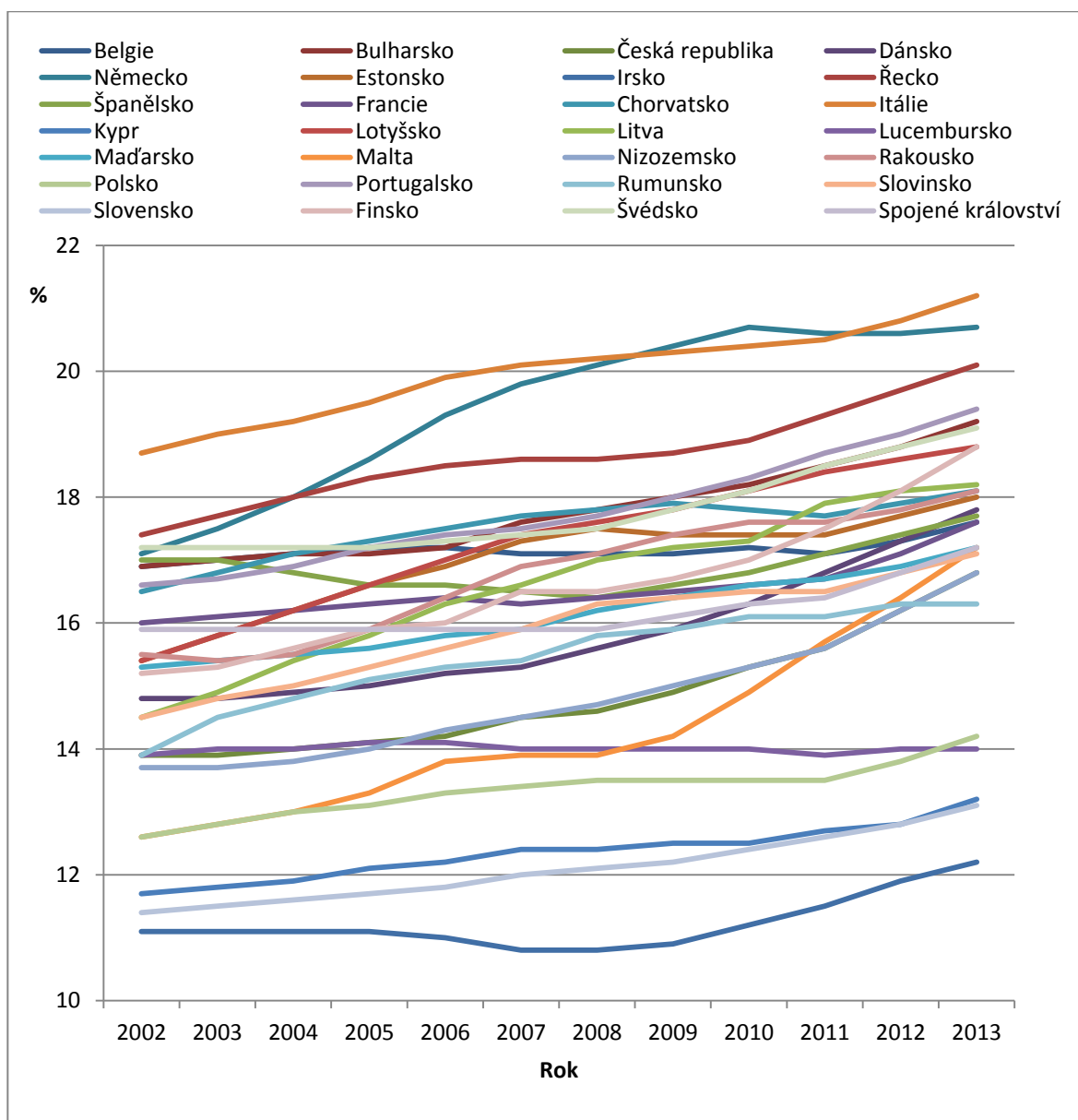
5 TRENDY POSKYTOVÁNÍ DÁVEK SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ZEMÍCH EU

SZ v zemích EU nelze pro všechny státy sjednotit. SZ totiž závisí jak na ekonomických ukazatelích, tak i na minulém historickém vývoji a na tradicích dané země. Tyto aspekty nejsou ani ve dvou zemích stejné, natož pak v rámci celé EU. Pokud porovnáme například ekonomickou vyspělost země a výdaje na sociální ochranu, nemají země totožná pořadí u obou těchto ukazatelů. Například nejbohatší Lucembursko vydává nejvíce finančních prostředků na sociální ochranu, ale druhé nejbohatší Rakousko už vydává finančních prostředků méně, je na čtvrtém místě. Takové třetí nejbohatší Irsko vydává prostředky na sociální ochranu až na desátém místě. Už z toho je patrné, že výdaje na sociální ochranu nezávisí pouze na ekonomické vyspělosti.

Další důležitý trend, dle kterého se musí v oblasti SP postupovat, je trend demografický. V následujícím grafu č. 5 je znázorněn podíl populace ve věku 65 a více let. SZ musí vycházet z demografických změn, které jsou ovlivněny především těmito ukazateli:

- pokles porodnosti – v současné době se rodí méně dětí než v minulosti, také odkládáme děti na pozdější dobu, souvisí to také s růstem počtu aktivních žen na trhu práce,
- menší rodiny – v posledních letech není zvykem mít více dětí a také spolu nežije více generací dohromady, ovlivňuje to pak rozsah péče o rodiny,
- stárnutí obyvatelstva – díky lepším sociálním a životním podmínkám a pokrokům v medicíně umírá předčasně méně lidí, dožívají se vyššího věku, vyšší počet seniorů se bude muset spoléhat na podporu snižujícího se počtu lidí v produktivním věku.

Graf č. 5: Procentní podíl populace ve věku 65+ na celkové populaci v letech 2002 – 2013 ve státech EU



Zdroj: upraveno podle [21]

Všechny tyto faktory nutí státy přesouvat odpovědnost na občany, zvyšovat dobu pojištění a také je nezbytné správné nastavení věkové hranice odchodu do důchodu, protože dříve byli lidé v důchodu jen několik let a v současné době pobírají důchod i 20 let, což je finančně neudržitelné.

Podle mého názoru by se kromě výše uvedeného měly státy zaměřit především na testování dávek, které jsou vypláceny ze státního rozpočtu, a to opakovaně. Sice budou na tato testování muset vynaložit finanční prostředky, ale v závěru státní pokladna ušetří. Také by se státy měly zaměřit na prevenci rizik sociálních událostí a neřešit pouze vzniklé škody.

ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo provedení analýzy sociálního zabezpečení v zemích Evropské unie včetně jejich komparace. Do analýzy bylo zahrnuto všech 28 států Evropské unie a u každého se posuzovalo, jaké vykazuje bohatství, jaké jsou jeho výdaje na sociální ochranu a jaké jsou jeho demografické předpovědi, co se týká prodlužování délky života.

Po provedení komparace států bylo zjištěno, že nejvíce za sebe a své zaměstnance vynakládají finanční prostředky na pojistné zaměstnavatelé ve Francii, naopak nejméně zaměstnavatelé v Dánsku. V Dánsku jsou ovšem nejvyšší vládní příspěvky na sociální zabezpečení, nejnižší vládní příspěvky jsou v Polsku. Dle posuzovaného HDP na obyvatele v PPS je nejbohatší zemí Lucembursko, průměr všech zemí EU překračuje téměř trojnásobně. Naopak nejchudší zemí je Bulharsko, které nedosahuje ani poloviny průměru zemí EU. Díky svému bohatství Lucembursko vydává také nejvíce výdajů na sociální ochranu. Nejméně těchto výdajů vydává Lotyšsko. Procentní míra nezaměstnanosti je nejvyšší ve Španělsku, nejnižší míru nezaměstnanosti nalezneme v Rakousku. Při posuzování důchodového věku a doby dožití při narození bylo dále zjištěno, že nejdéle chodí lidé do starobního důchodu v Německu, v 67 letech. V Německu mají tuto věkovou hranici stejnou muži i ženy. Nejnižší důchodový věk nalezneme u mužů ve Francii, 60 let. U žen to je důchodový věk 56 – 60 let v České republice. Nejvyššího věku se dožívají muži v Itálii, ženy ve Francii. Nejnižšího věku se naopak dožívají muži v Litvě a ženy v Bulharsku. Tyto dva faktory společně udávají dobu strávenou ve starobním důchodu. Nejdéle dobu ve starobním důchodu by měly strávit ženy ve Francii. Nejkratší dobu ve starobním důchodu by měli strávit muži v Litvě.

Součástí práce bylo také použití statistické metody k zjištění závislosti výdajů na sociální ochranu. Na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ bylo zjišťováno, zda bude přijata nulová hypotéza H_0 : výdaje na sociální ochranu nezávisí na X , oproti alternativní hypotéze H_1 : výdaje na sociální ochranu závisí na X . Za X byla postupně dosazena velikost HDP na obyvatele v PPS a procentní míra nezaměstnanosti. Po provedení regresní analýzy byly zjištěny následující závěry.

Při posuzování závislosti výdajů na sociální ochranu na velikosti HDP na obyvatele v PPS byla přijata alternativní hypotéza H_1 : výdaje na sociální ochranu závisí na velikosti HDP na obyvatele v PPS. Na základě toho lze říci, že s rostoucím HDP na obyvatele v PPS se zvyšují i výdaje státu na sociální ochranu.

Při posuzování závislosti výdajů na sociální ochranu na procentní míře nezaměstnanosti byla přijata nulová hypotéza H_0 : výdaje na sociální ochranu nezávisí na procentní míře nezaměstnanosti. Na základě tohoto lze říci, že neexistuje vztah mezi posuzovanými ukazateli.

Po komparaci a provedení regresní analýzy bylo zjištěno, že stav sociálního zabezpečení nezáleží jenom na ekonomické vyspělosti země, ale i na jiných faktorech, jako jsou demografické předpovědi, ale i historický vývoj země a tradice. Například nejbohatší Lucembursko sice vydává na sociální zabezpečení nejvíce ze všech zemí, ale třetí nejbohatší Irsko vynakládá finanční prostředky svým objemem až na desátém místě. Proto nelze sociální politiky všech zemí Evropské unie sjednotit.

INFORMAČNÍ ZDROJE

- [1] BAILEY, S., J. *Public Sector Economics: Theory, Policy and Practice*. 2. vyd. Palgrave Macmillan Limited, 2002. 450 s. ISBN 9780333929537.
- [2] BARTÁK, M. *Mezinárodní srovnávání zdravotnických systémů*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 336 s. ISBN 978-80-7357-984-5.
- [3] DORNBUSCH, R., FISCHER, S. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Nadace Economics, 1994. 602 s. ISBN 80-04-25556-6.
- [4] DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3., přeprac. vyd. Praha: Ekopress, 2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [5] CHVÁTALOVÁ, I., a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-374-2.
- [6] KOLDINSKÁ, K., a kolektiv. *Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU*. 1 vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. 229 s. ISBN 978-80-7179-622-0.
- [7] KREBS, V. *Sociální politika*. 5., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 544 s. ISBN 978-80-7357-585-4.
- [8] KUBANOVÁ, J. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 3., dopl. vyd. Bratislava: Statis, 2008. 247 s. ISBN 978-80-85659-47-4.
- [9] MUNKOVÁ, G., a kolektiv. *Sociální politika v evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 189 s. ISBN 80-246-0780-8.
- [10] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. 528 s. ISBN 80-7357-049-1.
- [11] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [12] PILNÝ, J. *Veřejné finance*. 4., dopl. a upr. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. 241 s. ISBN 80-7194-808-X.
- [13] POTŮČEK, M. *Sociální politika*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 142 s. ISBN 80-85850-01-X.
- [14] REKTOŘÍK, J. *Ekonomika veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 258 s. ISBN 80-210-2550-6.

- [15] Členské státy Evropské unie. *Evropská unie* [online]. 2014 [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/index_cs.htm
- [16] Databáze Eurostatu: Celkové výdaje na sociální ochranu. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tps00098>
- [17] Databáze Eurostatu: Celkové výdaje na sociální ochranu na obyvatele v PPS. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tps00100>
- [18] Databáze Eurostatu: HDP na obyvatele v PPS. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00114>
- [19] Databáze Eurostatu: Hrubý domácí produkt v tržních cenách. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00001>
- [20] Databáze Eurostatu: Obyvatelstvo celkem. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tps00001>
- [21] Databáze Eurostatu: Podíl populace ve věku 65 a více let. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tps00028>
- [22] Databáze Eurostatu: Příjmy na sociální ochranu. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tps00108>
- [23] Důchodový věk ve státech EU. *Česká správa sociálního zabezpečení* [online]. 2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/evropska-unie/duchodove-pojisteni/duchodovy-vek-ve-statech-eu.htm>
- [24] Pomoc v hmotné nouzi. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5>
- [25] Sociální politika. *Vysoká škola evropských a regionálních studií* [online]. 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://granty.vsers.cz/dokument/Socialni%20politika.pdf>
- [26] Sociální politika v Evropské unii. *BusinessInfo.cz.* [online]. 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/socialni-politika-v-evropske-unii-5149.html#esc2>

- [27] Sociální práce a sociální služby. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/9>
- [28] Statistická ročenka České republiky 2013. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/0001-13-r_2013-2500
- [29] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Belgii. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/-SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Belgium_cs.pdf
- [30] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Bulharsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Bulgaria_cs.pdf
- [31] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v České republice. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Czech%20Republic_cs.pdf
- [32] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Dánsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Denmark_cs.pdf
- [33] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Estonsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Estonia_cs.pdf
- [34] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení ve Finsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Finland_cs.pdf
- [35] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení ve Francii. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20France_cs.pdf

- [36] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Chorvatsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Croatia_en.pdf
- [37] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Irsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Ireland_cs.pdf
- [38] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Itálii. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Italy_cs.pdf
- [39] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení na Kypru. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Cyprus_cs.pdf
- [40] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Litvě. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Lithuania_cs.pdf
- [41] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Lotyšsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Latvia_cs.pdf
- [42] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Lucembursku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Luxembourg_cs.pdf
- [43] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení na Maltě. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Malta_cs.pdf
- [44] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Maďarsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Hungary_cs.pdf
- [45] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Německu. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/

- empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Germany_cs.pdf
- [46] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Nizozemsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Netherlands_cs.pdf
- [47] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Polsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Poland_cs.pdf
- [48] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Portugalsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Portugal_cs.pdf
- [49] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Rakousku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Austria_cs.pdf
- [50] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Rumunsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Romania_cs.pdf
- [51] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení v Řecku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Greece_cs.pdf
- [52] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení na Slovensku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Slovakia_cs.pdf
- [53] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení ve Slovinsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Slovenia_cs.pdf

- [54] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení ve Spojeném království. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/-empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20UK_cs.pdf
- [55] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení ve Španělsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/-empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Spain_cs.pdf
- [56] Vaše práva v oblasti sociálního zabezpečení ve Švédsku. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social/-empl_portal/SSRinEU/Your%20social%20security%20rights%20in%20Sweden_cs.pdf
- [57] Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů ČR. *Výzkumný ústav práce a sociálních věcí* [online]. 2014 [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/index.php?p=economic_social_indicators&site=default
- [58] Životní a existenční minimum. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2014 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11852>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Naděje na dožití při narození u mužů a žen v letech 2008 - 2011	I
Příloha B: Procentní míra nezaměstnanosti v letech 2008 – 2012 a výdaje na sociální ochranu jako % HDP v letech 2006 - 2011	II

**Příloha A: Naděje na dožití při narození u mužů a žen v letech 2008 – 2011
ve státech EU**

Stát	Naděje na dožití při narození							
	Muži				Ženy			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Belgie	76,9	77,3	77,6	77,8	82,6	82,8	83,0	83,2
Bulharsko	69,8	70,1	70,3	70,7	77,0	77,4	77,4	77,8
Česká republika	74,1	74,2	74,5	74,8	80,5	80,5	80,9	81,1
Dánsko	76,5	76,9	77,2	77,8	81,0	81,1	81,4	81,9
Estonsko	68,7	69,8	70,6	71,2	79,5	80,2	80,8	81,3
Finsko	76,5	76,6	76,9	77,3	83,3	83,5	83,5	83,8
Francie	77,8	78,0	78,2	78,7	84,8	85,0	85,3	85,7
Chorvatsko	72,4	73,0	73,5	73,9	79,7	79,7	79,9	80,4
Irsko	77,8	77,7	78,7	78,3	82,4	82,7	83,2	82,8
Itálie	79,1	79,4	79,8	80,1	84,5	84,6	85,0	85,3
Kypr	78,5	78,6	79,2	79,3	83,1	83,6	83,9	83,2
Litva	66,3	67,5	68,0	68,1	77,6	78,7	78,9	79,3
Lotyšsko	67,0	68,1	68,6	68,6	77,8	78,0	78,4	78,8
Lucembursko	78,1	78,1	77,9	78,5	83,1	83,3	83,5	83,6
Maďarsko	70,0	70,3	70,7	71,2	78,3	78,4	78,6	78,7
Malta	77,1	77,9	79,2	78,6	82,3	82,7	83,6	82,9
Německo	77,6	77,8	78,0	78,4	82,7	82,8	83,0	83,2
Nizozemsko	78,4	78,7	78,9	79,4	82,5	82,9	83,0	83,1
Polsko	71,3	71,5	72,1	72,6	80,0	80,1	80,7	81,1
Portugalsko	76,2	76,5	76,7	77,6	82,4	82,6	82,8	84,0
Rakousko	77,8	77,6	77,9	78,3	83,3	83,2	83,5	83,9
Rumunsko	69,7	69,8	70,1	71,0	77,2	77,4	77,6	78,2
Řecko	77,7	77,8	78,4	78,5	82,3	82,7	82,8	83,1
Slovensko	70,8	71,4	71,7	72,3	79,0	79,1	79,3	79,8
Slovinsko	75,5	75,9	76,4	76,8	82,6	82,7	83,1	83,3
Spojené království	77,8	78,3	78,7	79,1	81,9	82,5	82,6	83,1
Španělsko	78,3	78,7	79,1	79,4	84,6	84,9	85,3	85,4
Švédsko	79,2	79,4	79,6	79,9	83,3	83,5	83,6	83,8

Zdroj: upraveno podle [28]

Příloha B: Procentní míra nezaměstnanosti v letech 2008 – 2012 a výdaje na sociální ochranu jako % HDP v letech 2006 – 2011 ve státech EU

Stát	Míra nezaměstnanosti v %					Výdaje na sociální ochranu jako % HDP					
	2008	2009	2010	2011	2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Belgie	7,0	7,9	8,3	7,2	7,6	27,0	26,9	28,3	30,6	30,1	30,4
Bulharsko	5,6	6,8	10,3	11,3	12,3	14,2	14,1	15,5	17,2	18,1	17,7
Česká republika	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	18,0	18,0	18,0	20,3	20,2	20,4
Dánsko	3,4	6,0	7,5	7,6	7,5	29,2	30,7	30,7	34,7	34,3	34,2
Estonsko	5,5	13,8	16,9	12,5	10,2	12,1	12,1	14,9	19,0	18,0	16,1
Finsko	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7	26,4	25,4	26,2	30,4	30,6	30,0
Francie	7,8	9,5	9,7	9,6	10,3	31,3	30,9	31,3	33,6	33,8	33,6 (p)
Chorvatsko	8,4	9,1	11,8	13,5	15,9	-	-	18,7	20,8	21,0	20,6
Irsko	6,4	12,0	13,9	14,7	14,7	17,8	18,3	21,5	26,5	28,5	29,6 (p)
Itálie	6,7	7,8	8,4	8,4	10,7	26,6	26,6	27,7	29,9	29,9 (p)	29,7 (p)
Kypr	3,7	5,4	6,3	7,9	11,9	18,5	18,2	19,5	21,1	22,1	22,6
Litva	5,3	13,6	18,0	15,3	13,3	13,3	14,4	16,1	21,2	19,1	17,0 (p)
Lotyšsko	8,0	18,2	19,8	16,2	14,9	12,7	11,3	12,7	16,9	17,8	15,1 (p)
Lucembursko	4,9	5,1	4,6	4,8	5,1	20,4	19,3	21,4	24,3	23,1	22,5
Maďarsko	7,8	10,0	11,2	10,9	10,9	22,5	22,7	22,9	24,3	23,1	23,0
Malta	6,0	6,9	6,9	6,5	6,4	17,7	17,7	18,1	19,6	19,4	18,9
Německo	7,5	7,8	7,1	5,9	5,5	29,0	27,8	28,0	31,5	30,6	29,4 (p)
Nizozemsko	3,1	3,7	4,5	4,4	5,3	28,8	28,3	28,5	31,6	32,1	32,3 (p)
Polsko	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	19,4	18,1	18,6	19,2	19,2	19,2
Portugalsko	8,5	10,6	12,0	12,9	15,9	24,5	23,9	24,3	26,8	26,8	26,5 (p)
Rakousko	3,8	4,8	4,4	4,2	4,3	28,3	27,8	28,5	30,7	30,6	29,5
Rumunsko	5,8	6,9	7,3	7,4	7,0	12,8	13,6	14,3	17,1	17,6	16,3
Řecko	7,7	9,5	12,6	17,7	24,3	24,8	24,8	26,2	28,0	29,1	30,2
Slovensko	9,6	12,1	14,5	13,7	14,0	16,4	16,1	16,1	18,8	18,7	18,2 (p)
Slovinsko	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	22,7	21,3	21,4	24,2	25,0	25,0 (p)
Spojené království	5,6	7,6	7,8	8,0	7,9	25,6	24,7	25,8	28,6	27,4	27,3
Španělsko	11,3	18,0	20,1	21,7	25,0	20,5	20,8	22,2	25,4 (p)	25,8 (p)	26,1 (p)
Švédsko	6,2	8,3	8,6	7,8	8,0	30,3	29,2	29,5	32,0	30,4	29,6 (p)

Zdroj: upraveno podle [17], [28]

(p) = předběžný údaj